

**לקט בענייני חנוכה ממרן
הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל**

לקראת שבת מלכתא

סיפר רבינו על הרבנית, שבעת שהגיעה לשוויץ בשנות המלחמה היו צריכים לרשום היכן היא עובדת, כי בלא זה לא היו מכניסים סתם פליטים, והרבה היו רושמים אצל משפחת גליצקי שהיתה משפחה בעלת חסד גדולה, ואפי' שלא עבדו שם באמת הסכימו שירשמו את שם, וכך היא עשתה. ביום שמיני של חנוכה הגיעו שוטרים לביקורת אצל מש' גליצקי, לבדוק האם באמת הרבנית עובדת שם או לא, והרבנית כמובן לא היתה שם בכלל...

לקט בענייני חנוכה ממרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"להודות ולהלל לשמך הגדול"

כשסיפרו לפני רבינו על אחד מגדולי ראשי הישיבות, שהיה נוהג להתריע על הביטול תורה שיש סביב הדלקת נרות חנוכה, באומרו נרות חנוכה הוא דרבנן, אבל לשבת וללמוד הוא דאורייתא, אמר על כך רבינו: אכן נרות חנוכה הוא מדרבנן, אבל בזכות הדרבנן יש קיום ללימוד התורה, שהמציאות מראה שרק אם מקיימים את כל המצוות, בין דאורייתא ובין דרבנן, ובין את כל המנהגים שנהגו ישראל מתוך 'חיות', ועושים מכך עסק שלם ובגישמאק, הרי זה מחזיק לדורות הבאים. אמנם הדלקת נ"ח הוא רק מדרבנן, אבל בזכות מה שבכל הדורות עשו 'עסק שלם' סביב ההדלקה, זה גרם שלימוד התורה והערכה בעסק המצוות, המשיכה לדורות הבאים, אבל אם מקיימים את המצוה בלי כל העסק שמסביב, גם כאשר הכוונה היא בשביל למנוע ביטול תורה וכמדומה, אין ערובה כ"כ לדורות הבאים.

ובפעם אחרת כשנשאל רבינו ע"י אחד מראשי הכוללים, על ביטול תורה שיש בימינו בהדלקת הנרות, שהרי באמצע הסדר הולכים להדליק, ויכולים לתקן שידליק ע"י שליח, והאם מצוה בו יותר מבשלוחו הוא יותר מביטול תורה. והשיב רבינו, שרואים שהיה כדאי לחז"ל כל זאת למטרת החיזוק 'באידישקייט' שיש מההדלקה, והחיזוק שיש בשאר תקנות חנוכה. (מזקנים אתבונן ח"ד עמ' 191)

אמנם רבינו התריע תמיד, שלא להתבטל בימי החנוכה על מסיבות וכמדומה, ואדרבה אלו ימים שצריך להתחזק מאוד בלימוד התורה, אבל כאן הכוונה על ההתייחסות וצורת קיום הדלקת נ"ח עצמו.

נס חנוכה של הרבנית

במשך החיים, אבל כל פעם אומרים פעם הבאה, פעם הבאה, ולמעשה האדם לא מתרומם. וכל אחד אם לא יתפוס את עצמו לא יעילוהו כל המוסרים שמדברים, ויראה כל אחד להתחזק להשריש בלבו את הידיעה לאיזה תכלית בא לעולם, ואז יתעלה גם בימי החנוכה.

הרי האדם נקרא 'מהלך', ונתתי לך מהלכים בין העומדים, והמלאכים נקראו עומדים, כי המלאך אמנם הקב"ה ברא אותו בשלל כל כך חזק, הרבה יותר מבן אדם, אבל הוא עומד בשלל הזה שהוא נוצר, נשאר כך כל ימי היותו מלאך. אבל כלל ישראל ואנשים בכלל, נקראים 'הולכים' כי אדם כל הזמן או שעולה או שירד כמו שכתוב בגר"א (אבן שלמה פ"ד ט), נמצא שאם כל הדברים האלה לא עושים שהאדם יתרום, ע"כ הוא יורד! כי הרי לא יכול להיות עומד, רק או שמתרומם או שירד.

א"כ מה עושים עצה איך להתרומם [כי אם לא להתרומם, מה כל הענין של המסיבות, מה כל התכלית של המסיבות, שום דבר?!] אנחנו מבקשים שכל אחד יראה עד כמה שאפשר, לחפש ולחשוב איך מתרוממים, ואם יהי' אפילו רק זה לבד, שיחשוב, זה ג"כ כבר התרוממות, זה שהגיע למדרגה כזאת שחושב איך עולים, איך לא נשארים כמו שהיה קודם, זה עצמו כבר התרוממות.

הקב"ה יעזור שכל הבחורים כאן יחשבו קצת מחשבה רצינית, שרוצה להתרומם, לא להישאר כמו שהיה, וכל שכן לא לרדת, אז יהיה המאשר, ולזה כדאי כל המסיבות וכל הדברים, אחרת... הקב"ה יעזור שכל אחד ואחד יחשוב בזה, ויבוא לידי הכרה באמת שצריך לעלות, רק לעלות ולעלות, לא לרדת! כל אחד מאתנו יעלה. ונזכה שהחנוכה יעשה לנו שינוי בדרגה של האדם, להתרומם, וזו תהי' התועלת הגדולה שהאדם יזכה בחנוכה. (עיין בימלא פי תהלתך עניני חנוכה עמ' ט)

הדליק בחנוכה של חברי

נשאל רבינו אודות מעשה שהיה בישיבה, בנר ראשון דחנוכה שחל בשבת, והכינו הבחורים חנוכיותיהם בחדר האוכל וטעה אחד והדליק בחנוכה של חברו, ונמצא שהדליק בשמן שאינו שלו, ונשאלה השאלה האם יצא יד"ח, ואם לא יצא יד"ח, האם צריך לחזור ולברך שהחיינו למחרת. ואמר רבינו דזה ברור דלא יצא יד"ח כיון דהוי מצוה הבאה בעבירה, ואף בשוגג כיון דחשיב גזלן הוי מצוה הבאה בעבירה.

ושאל חכ"א אמאי לא נימא בזה 'ניחא לאינש דליעבד מצוה

סיפר רבינו על הרבנית, שבעת שהגיעה לשוויץ בשנות המלחמה, היו צריכים לרשום היכן היא עובדת, כי בלא זה לא היו מכניסים סתם פליטים, והיתה סכנה שהיו מחזירים חזרה את הפליטים, והרבה היו רושמים אצל משפחת גליצקי שהיתה משפחה מרובת ילדים ובעלת חסד גדולה, ואפי' שלא עבדו שם באמת, הסכימו שירשמו את שמם, וכך היא עשתה.

ביום שמיני של חנוכה הגיעו שוטרים לביקורת אצל מש' גליצקי, לבדוק האם באמת הרבנית עובדת שם או לא, והרבנית כמובן לא היתה שם בכלל, ונשקפה מזה סכנה לכל שהותה בשוויץ. השוטרים החלו בחיפושים, וכיון שהיתה להם משפחה גדולה של בנים, והיה נר שמיני של חנוכה, הדליקו באותו לילה חנוכיות עם הרבה נרות. פתאום אחד השוטרים ראה את כל הנרות, תפס פחד וחלחלה וצעק 'יש כאן שדים ורוחות' וברח החוצה עם כולם יחד, ויותר לא באו לחפש שם. (מפי נכדו הרה"ג ר' אשר שטינמן)

בדרך כלל כל דבר של שמחה צריך לרומם את האדם

בשיחה בישיבת 'רינה של תורה' (חנוכה תשע"ד) אמר רבינו: בדרך כלל כל דבר של שמחה צריך לרומם את האדם, וחנוכה במיוחד צריך לרומם את האדם, אחרי שהיו כל כך הרבה נסים בחנוכה, הרבה מאד נסים. אחרי המסירות נפש של כלל ישראל והחשמונאים, הי' ממש נס, שנמסרו רבים ביד מעטים, אפילו שהיו המון חיילים של היוונים, הלכו במסירות נפש ולחמו בכל הכח, אין לשער איזה גדלות של החשמונאים. א"כ חובה גדולה להתעלות בימי חנוכה. אבל למה לא רואים במציאות בן אדם שמתרומם מספיק בחנוכה? הרי הי' צריך להתרומם מאוד! וזו הרי התכלית להתרומם, וזה באמת זמן מסוגל לזה, בזמן שהחשמונאים התרוממו עד כדי כך, שהלכו במסירות נפש נגד היוונים. וכמו שכתוב בספרים שהיו שם פילים, היוונים לקחו למלחמה פילים ועוד דברים, וזו היתה סכנת נפשות ממש, כל אחד היה צריך לסכן את החיים שלו, והם עלו מאוד! ואנחנו צריכים ללמוד מזה ג"כ להתרומם.

אמנם במציאות אני לא רואה התרוממות כראוי וכדבעי, בימי החנוכה ואחריה. עושים מסיבה כאן מסיבה כאן, ולא מספיק מתרוממים, אבל העיקר, התכלית, הרי כן להתרומם. וצריך לעשות כל מיני דברים איך להתרומם, כי אם להישאר אותו בן אדם, מה כל הענין? סליחה שאני אומר לכם: אבל אתם צעירים יש לכם אפשרות כן להתרומם,

המשך בעמוד 29

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

פעם נתקלתי בארוע מענין. הלכתי ברחוב, ולפתע אני רואה ארבעה שוטרים יורדים מניידת, עוצרים אברך שנסע ברכבו ורושמים לו דו"ח. "מה קרה?", שאלתי אותם, "למה אתם נותנים לו דו"ח?". "הוא עבר על החוק!", נורתה התשובה, "הוא הושיב במושב הקדמי ילדה בת 12, כשהחוק מתיר זאת מגיל ארבע עשרה בלבד!"...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על כוחות הטומאה שנכנסים בדלת האחורית

שמוגעים אל מקום היריד, וכדומה, כדי ישקלל את הכל במחיר שהוא מוכר את הסחורה. המנהג היה שמשלמים מכס רק פעם אחת, בתחנת המעבר הראשונה. לאחר התשלום, הסוחר היה מקבל אישור על התשלום, ואותו היה מציג בכל התחנות האחרות, בפני הממונים, ושוב הוא לא היה צריך לשלם. ויקרה מקרה, ובחור צעיר חדש נכנס לעסקים. חמיו שלח אותו ליריד לקנות עבורו סחורות. הוא צייד אותו בסכום הכסף הנדרש להוצאות הדרך ולרכישת הסחורה, והדגיש לו שוב ושוב לרשום בפנקס כל הוצאה שהיתה לו במשך כל הנסיעה. הבעיה הגדולה היתה, שאותו בחור צעיר לא ידע על הנוהג הקיים, שמשלמים מכס רק פעם אחת, ובכל תחנה שעבר הוא לא הציג בפני הממונים את אישור התשלום, ובכל תחנה נדרש לשלם את המס. כשהגיע למעבר האחרון, לא נותרה בידו פרוטה לפרטה. את כל כספו כילה על התשלומים למכס... המנהג היה, שמי שעובר בתחנה רוכב על סוס, ואין לו לשלם - קוצצים לסוסו את הזנב... קראו לזה "תשלום מכס על הזנב של הסוס"...

לא זו בלבד שהבחור חזר הביתה, עם ידיים ריקות מבלי שקנה כל סחורה, אלא גם הסוס, שנסע עליו, נותר בלי זנב... אם משלמים מכס פעם אחת, אפשר עוד להתקיים, להתפרנס;

כוחות הטומאה נוראים ואימים. הם מתעצמים מזיום ליום, מתחדשים מתקופה לתקופה. הם לא שוקטים על השמרים אלא מוציאים פטנטים איך להיכנס מהדלת האחורית, מבלי שתהיה ערנות מספקת כדי למנוע את כניסתם. הם נכנסים צעד אחר צעד, עם הצעות "תמימות" שקשה לסרב להן. עד שבן אדם מוצא את עצמו "מוכר" להן לחלוטין, אבל אז כבר מאוחר מדי. הן כבר הציפו אותו עד למעלה מראשו, והוא שקוע בהן עמוק עמוק.

נניח, לדוגמה, את מכת האייפונים. אנשים התמכרו להם באופן מוחלט. אבוי לו לאדם שיצא מהבית, ונזכר ששכח את המכשיר בבית... הוא לא בן אדם בלעדיו, לא מסוגל לתפקד. הוא ישוב הביתה בכל מחיר כדי לקחתו. הלא כן? תראו את האנשים, אפילו המבוגרים, יושבים באוטובוס, במיוחד בנסיעות בין עירוניות, ובמהלך כל הנסיעה משחקים במכשיר... הם לא מסוגלים להניח אותו דקה אחת בתוך הכיס.

ילד קטן רוצה לשחק בארגו חול. זה בהחלט דבר מאד חיובי. למה לא? אדרבה! שישחק, שיהנה, ושיהיה לו לבריאות... אבל לאפשר לו להתפלש בחול, לשקוע בתוכו ולכסות בו את כל גופו - זה בשום פנים ואופן לא!

בדומה לכך, מותר לאדם להנות מן העולם הזה, אבל מכאן ועד להתפלש בהנאות העולם, לשקוע בהן, להיות מונח ראשו ורובו בהן, ארוכה הדרך. זה בשום פנים ואופן לא!

זוהי הבעיה הגדולה: כוחות הטומאה אף פעם לא מתחילים "בגדול". הם לא אומרים לאדם כבר ביום הראשון: תתפלש בתוך ארגו החול... הם מתוחכמים, יש להם פטנטים. רק קצת פה, קצת שם, רק לצרכי פרנסה... ומשם קצרה הדרך להתגלגל במדרון עד שאול תחתיות... "שמח בחור בילדותיך ויטיבך לבך בימי בחורותך", אולם "ודע כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט" (קהלת יא, ט).

בספרים הקדושים מובא על כך משל נוקב: מקובל היה בעבר, שהסוחרים בעיירות היו נוסעים ליריד, קונים שם סחורה במחירים זולים, ולאחר מכן מוכרים אותה בעיירותיהם במחיר יקר יותר, וכך הם היו מתפרנסים.

הסוחר היה צריך לעשות חשבון מדוקדק כמה עלו לו הוצאות הדרך - נסיעות, לינה, כמה מיסים שילם בתחנות המעבר בהן עוברים עד

שמבטם של הילדים יופנה אך ורק "אל מול פני המנורה", ושלא יפזלו לכוון הרחוב החשוך.

וזדים ביד עוסקי תורתך

חלק מהנקמה בגויים היא להראות בפני כל עם מי הצדק. היוונים אמרו: 'אנחנו הרוב, אנחנו הגבורים!' אולם הקב"ה הראה להם על אפם ועל חמתם מי הם הגבורים האמתיים. דוקא אלו שאמרו עליהם כי הם חלשים, מסכנים ורפי כוח, הם שנצחו את היוונים והביאו בעוז רוחם ישועה לכלל ישראל!

לפתע הבינו כולם כי הטמאים אוכלים חציץ, והטהורים הם אלו שחיים באמת! גם לעתיד לבוא, אנשים שאתמול ראו בעצמם מלכי העולם, יראו את האמת בהתגלמותה ויבינו כי הם אפס אפסים ליד ילד קטן הלומד תורה. כולם ירצו לשיבת "נתיבות עולם" וכדומה ויתחננו בפני הלומדים: "בוא עשה לי טובה, תלמד אותי דף גמרא!". על זאת אנו אומרים: "וזדים ביד עוסקי תורתך", ה' יתן אותם בידי של עוסקי התורה, והם יבואו בתחנונים לבקש על נפשם, כדי שבחור בן שש עשרה או בן שבע עשרה יעשה עמהם חסד ויסביר להם את היות אביי ורבא.

פעם נתקלתי בארוע מענין. הלכתי ברחוב, ולפתע אני רואה ארבעה שוטרים יורדים מניידת, עוצרים אברך שנסע ברכבו ורושמים לו דו"ח. "מה קרה?" שאלתי אותם, "למה אתם עוצרים אותנו? למה אתם עוצרים אותנו? למה אתם נותנים לו דו"ח?"

"הוא עבר על החוק!" נורתה התשובה, "הוא הושיב במושב הקדמי ילדה בת שנים עשרה, כשהחוק מתיר זאת מגיל ארבע עשרה בלבד!"

"מתי יצא החוק?"

"לפני שלושה חודשים!"

"אם כן מה אתם רוצים ממנו, מהיכן הוא אמור לדעת את החוק?!"

"זה פורסם ברדיו!", הצטדקו השוטרים.

"בודאי אתם מבינים כי אברך שכמותו אינו מאזין לרדיו!"

"אם כן שיתכלל ברשומות!", קרא אחד השוטרים.

"תגיד לי", אמרתי לו, "אתה הסתכלת פעם אחת בחיך ברשומות? על אילו רשומות אתה מדבר בכלל?!"

אבל השוטר עמד על שלו: "אי ידיעת החוק אינה פוטרת!"

"תשמע טוב מה שאני אומר לך, לאחר מאה ועשרים שנותיך, נשמתך תעלה למעלה לתת דין וחשבון על מעשיך. באותה עת ישאלו אותך הרבה מאד שאלות, שעל תשעים ושמונה אחוזים מהן לא תדע להשיב, ורק תאמר 'באמת לא ידעתי, אני מבטיח שלא ידעתי, אילו הייתי יודע הייתי מקיים הכל!' אבל באותו רגע, במדה כנגד מדה, יצוץ לך שם שוטר ויציץ לעברך: 'אי ידיעת החוק אינה פוטרת!' איך תרגיש אז, אה?"

זה היה כבר יותר מדי בשבילו. "טוב, די, די, תסעו כבר!", מלמל ושחרר את הנהג לנפשו.

מה שילד קטן אצלנו יודע - שוטר לא יודע!

(מתוך 'אריה שאג' חנוכה)

המנהג היה, שמי שעובר בתחנה רוכב על סוס, ואין לו לשלם - קוצצים לסוסו את הזנב... קראו לזה "תשלום מכס על הזנב של הסוס"... לא זו בלבד שהבחור חזר הביתה, עם ידיים ריקות מבלי שקנה כל סחורה, אלא גם הסוס, שנסע עליו, נותר בלי זנב...

אם שמים מעט מלח בתבשיל, הוא נותן בו טעם לשבת; אבל כשמשלמים מספר פעמים מכס, או נותנים מלא חפניים מלח בתבשיל - נגרם חורבן..

הנמשל, ברוח הדברים שאמרנו: בוודאי מותר להנות מהעולם הזה, ולא רק שמוותר אלא לפעמים גם צריך. החכמה הגדולה היא, להבין שהנאות העולם הזה הן כמו תשלום מכס שמשלמים אותו רק פעם אחת... אדם רשאי להנות מן העולם במינון נמוך, בצורה מבוקרת, כמו מלח במרק.

כשם ששוטה הוא זה שמבזבז את כל כספו על תשלום המכס, ולא נותר בידו כסף לרכוש את הסחורה האמתית שביריד, כן לשוטה יחשב זה שנוסע לעולם הבא, והוא מבזבז את כל חייו על הבלי העולם הזה, ובהגיעו לשם הוא רואה שאין בידו מאומה מה"סחורה" האמתית, ולא זו בלבד, אלא שהוא מוכה וחבול מה"סחורה" שכן בחר להתעסק בה.

כאמור, טובי המוחות, כל כחות הטומאה, עמלים להחשיך לאנשים את העינים, לשתק להם את השכל, ולגרורם להם להתמכר לתאוות העולם הזה. וכשם שאדם שחולה במחלת גוף קשה אינו מבחין בין מר למתוק, והוא יכול לאכול דבר מתוק, ולעוות את פניו במרירות, וגם להפך, לאכול דבר מר ולא לחוש בטעמו, ולחשוב שהוא מתוק - כן הוא הדבר במחלות הנפש. כוחות הטומאה גורמים לנפש להיות "חולה", ואז היא מדמיינת על מר שהוא מתוק, ועל מתוק שהוא מר, על חושך שהוא אור, ועל אור שהוא חושך. השכל פשוט משותק. החושך הנורא שברחוב - נראה אור, ואנשי מעשה ויראי חטא - נמאסו.

משום כך, לא די בחינוך חד פעמי. החינוך חייב להיות יומיומי! לעמוד על המשמר, לעקוב אחרי ילדינו על כל צעד ושעל, לראות אם, חלילה, איזושהי מודה חדשה מנסה לחדור ולקנות שבייתה במעונם. יש צורך להדליק בכל יום את המנורה מחדש - להשגיח

**"אני אספר לך סיפור, ואני נותן לך רשות גמורה לפרסם אותו בשמי",
אמר מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל: "כשהייתי ילד קטן והתקשיתי בלימוד,
החיים שלי לא היו קלים כלל ועיקר. השקעתי הרבה, הרבה יותר מילדים
אחרים בני גילי. וכשאני מסתכל היום לאחור: בישיבת חכמי לובלין, שם
למדתי, היו עילויים אדירים. כשרונותיהם חבקו זרועות עולם. דא עקא,
הם לא השקיעו בעמל התורה. וכשאני מחפש אותם היום, הם אינם נמנים
בין גדולי הדור!"**

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, על גדולי הדור ומסירות נפש לתורה

בתורה, אלא אף זכה לבן, רבי חיים, ואחריו הגרי"ז, שכל עולם התורה
עומד עליהם. הם יצרו את המהפך הגדול של כל ה'לומדעס'. כל
מתיקות התורה שיש בעולם שלנו נזקף לזכותם. האיש הגיע לראש
הישיבה, (מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל) לא ברור למה, כבעס,
ושאל: מדוע כל זה הגיע לו?
ראש הישיבה התייחס אליו בסבלנות יתירה. הוא שתק למספר
דקות ואחר כך ענה: "לבית הלוי היתה מסירות נפש לתורה! הוא
עבר הרבה קשיים בחיים, היה בצער גדול, ועל מסירות נפש -
משלמים!". כאן החל ראש הישיבה לספר לאיש כמה סיפורים
שאינם ידועים כל כך בציבור, על מה שעבר ה'בית הלוי' בחייו. "ככל
שאדם מוסר נפש יותר ויותר", סיים ראש הישיבה את דבריו, "הוא
זוכה ליותר ויותר. ההצלחה תלויה במסירות נפש, בעמל וביגיעה,
ולא בכשרונות".

העיקר - עמל ויגיעה!

אספר לכם סיפור שסיפר לי הרב גומבו, המנהל של קרלין, שיש לו
ארגון לעזרה לבחורים המתקשים בלימוד:

אחד היסודות הגדולים שימי החנוכה מלמדים אותנו הוא, עד היכן
ניתן להגיע כשישנה מסירות נפש. גם לדברים כאלו שבדרך הטבע
אדם לא מסוגל להגיע - על ידי מסירות נפש אפשר להגיע! מסירות
נפש פותחת אפיקים חדשים, אדם נכנס לתוך מהלך אחר, למעין
עולם אחר, עם כללים אחרים.

היסוד הוא ברור: כשמסקיעים - מקבלים! ואם לא משקיעים - לא
משיגים כלום!

כמה מנו החשמונאים שיצאו למלחמה נגד האימפריה היוונית?
ידועים דברי רש"י בפרשת וזאת הברכה (דברים לג, יא) על הפסוק:
"ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה". "ראה שעתידין חשמונאי ובניו
להילחם עם היוונים, והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני
חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר: 'ברך ה' חילו ופעל
ידיו תרצה'". איך אפשר להבין דבר כזה? איך יתכן ששלשה עשר
אנשים יוצאים למלחמה כנגד כמה רבבות? התשובה: מסירות נפש!
כשיש מסירות נפש - אין מגבלות הטבע!

מה שיכולה מסירות נפש לתורה לעשות - אין לתאר ואין לשער. מי לנו
גדול מרבי שמעון בר יוחאי, עליו אומרים: "נעשה אדם נאמר בעבורך",
שגילה בעולם את כל תורת הנסתר, מה שלא זכו תנאים אחרים. כל
זאת משום שלמד תורה במסירות נפש, מתוך "צער מערה".

מסירות נפש זו של רבי שמעון בר יוחאי, הועילה לו לא רק ביחס
לתורת הנסתר, אלא לכל מדרגתו בלימוד התורה, כפי שאומרת
הגמרא (שבת כג ע"ב): "דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחאי
קשיא - הוה מפרק ליה רבי פינחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי
הוה מקשי רבי פינחס בן יאיר קשיא - הוה מפרק ליה רבי שמעון בן
יוחאי עשרין וארבעה פירוקי", וכל זה בזכות לימוד התורה בצער.

פעם אחת הגיע אל מוריניו ראש הישיבה זצ"ל יהודי קצת משונה,
ושאל כבעס: "למה הגיע ל'בית הלוי' לקבל יותר מכל הגדולים
האחרים?"

כידוע, לא זו בלבד שהוא בעצמו, ה'בית הלוי', הגיע לגדלות עצומה

בשנה השניה לנישואי, הזדקקתי לנסוע לירושלים דרך התחנה המרכזית של תל אביב. הגעתי עם רעייתי ובתנו הפעוטה לתחנה המרכזית שהמתה אדם. במקום עמד מבנה עם טלפונים ציבוריים. נכנסתי כדי לחייג וליצור קשר עם בני המשפחה הירושלמית, אליהם היינו אמורים להגיע. לפתע ראיתי...

הרה"ג רבי עמנואל תהילה שליט"א, על להיות החשמונאים של דורנו

למדתי שכל עוד אינני נשואה, אין לי שום פטור לא להתפלל. עשיתי חשבון וראיתי שעד שאגיע לבית הכנסת הקרוב הנמצא ברחוב קיבוץ גלויות, יעבור זמן השקיעה. ראיתי שאין לי ברירה, ולכן עצרתי פה והתפללתי מנחה!"

"יפה מאד!" אמרנו לה בהערה, "אבל את יודעת שהצעיר שם בצד עומד וצוחק עליך?"

הנערה העיפה מבט קצר לעבר המדובר שעמד מגחך ואמרה: "אתם יודעים חשבון? אני יודעת שהאמת איתי, ומה שהוא יודע זה אפס! אם אפס עומד וצוחק עליך, מה זה מפריע לך?"

"אבל לא רק הוא צוחק עליך, הרי עוברים פה אלפי איש, כולם מנידים ראש בתמיהה, למראה הנערה שעומדת ומתפללת בלב התחנה הסואנת!"

תשובתה של הנערה היתה מחזקת ומאלפת. "אני יודעת שהאמת איתי, וכל השאר הם אפס אפסים! אם נעשה חשבון, נגלה כי אפס ועוד אפס ועוד אפס, עשרת אלפים אפסים ואף מליון אפסים - כולם ביחד עדיין שווים אפס!"

את החשבון הזה עשו החשמונאים. את החשבון הזה עשה יוסף. פרעה יושב על כסא המלכות ואומר ליוסף: "חלום חלמתי ופותר אין אותו" (בראשית מא, טו). כל החרטומים שלי אינם מצליחים לפתור את החלום. יש פה רקטורים של אוניברסיטאות לחרטומנות, ואף אחד לא יודע לפתור את החלום שחלמתי. אם יעלה בידך לפתור

מצות נר חנוכה היא "משתשקע החמה", ולא בכדי. יש בכך סמל ולימוד לדורות. כשלב האדם שוקע בראותו ששום דבר לא הולך, המצב הבטחוני מתרופף והפרנסה מצטמצמת - זה הזמן להיזכר בנר חנוכה. כשהשמש שוקעת, כשנדמה לך שהכל אבוד, דחפו אותך לקרן זוית ואתה נמצא בחשיכה גמורה, הזכר בנס חנוכה. סיבוב קטן מאת ה', והכל מסתדר על הצד הטוב ביותר. אבל כל זאת בתנאי שתנסה לפתור את הבעיה בכוחות עצמך.

על האדם לנסות להידמות ליוסף, שבהיותו בן שבע עשרה התגלגל ללב שלטון האימפריה האדירה ביותר בעולם, למרכז החשכות והבערות. למרות זאת המשיך בדרכי אביו, ונותר באמונתו השלימה. הנה נצייר לעצמנו נער צעיר המגיע למרכז הבית הלבן בארצות הברית. מבחוץ הכל קורץ מפתה, מושך ומרתק, אך במקום שהעיניים שלו יתנוצצו בתקווה לתפוס איזו משרת נהג או שר או עוזר פוליטי, הוא עומד ומתפלל מנחה. "הרי עוד מעט הנשיא צריך לעבור כאן?" שואלים אותו הנוכחים. "שיעבור, אני עסוק עכשיו, אני מתפלל!". "אבל יכניסו אותך לבית הסוהר?" - "שיכניסו!". "הרי אתה עלול לבלות שם שתיים עשרה שנה!". - "אני את שלי עשיתי, אני יודע שהאמת איתי, השאר בידי הקב"ה!"

בשנה השניה לנישואי, הזדקקתי לנסוע לירושלים דרך התחנה המרכזית של תל אביב. הגעתי עם רעייתי ובתנו הפעוטה לתחנה המרכזית שהמתה אדם. במקום עמד מבנה עם טלפונים ציבוריים. נכנסתי כדי לחייג וליצור קשר עם בני המשפחה הירושלמית אליהם היינו אמורים להגיע. לפתע ראיתי צעירה עומדת בלב ההמולה ומתפללת תפלת מנחה בריכוז מלא ובכוונה רבה.

כיום ניתן ללכת ברחוב עם עגיל באוזן וקוקו בצד מבלי שאיש ירים גבה. לאף אחד לא אכפת. "תשתגע כמה שאתה רוצה. רק תן לי לחיות בנחת!". אבל אז אנשים הלכו בצורה נורמלית, וכל התנהגות חריגה משכה תשומת לב ועוררה פליאה.

והנה עומדת לה נערה יהודייה כבת שבע עשרה ומתפללת מנחה במרכז תל אביב, מבלי לחשוש מהתגובות ומהתמיהות שהתנהגותה עלולה לעורר. גאווה יהודית כזו לא ראינו זמן רב. כשהנערה סיימה את תפילתה, פנינו אליה ושאלנו אותה: "תגיד, מה עשית עכשיו?"

הנערה התבוננה בנו בפליאה: "מה זאת אומרת? התפלתי מנחה!

**אם נעקור את העץ על גזעו,
שורשיו וענפיו, ונניח אותו
על משקל, נגלה כי הוא שוקל
מאות קילוגרם, בעוד התפוחים
עצמם שוקלים מעט מאד.
בכל אופן שותלים את העץ
כולו, למען כמות התפוחים
המזערית שנועדה למאכל**

הם מי שתיה מתוקים, שאפשר להתקיים מהם. יש בעולם אינסוף אדמות, אבל מתוך כל השטחים העצומים, רק שמונה אחוזים הם אדמות פוריות שניתן להפיק מהן מזון. כמה אנשים יש בעולם? כשבעה מיליארד! מתוכם פחות מחצי אחוז הם יהודים. מתוך כלל העם היהודי רק אחוזים בודדים הם שומרי תורה ומצווה. מתוך שומרי התורה והמצוות רק חלקם לומדי תורה. אבל הציבור המצומצם הזה, הוא האיכות שבשבילה נברא העולם. "לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים" (דברים ז, ז). כך העולם בנוי, איכות מועטה ופסולת מרובה. קומץ קטן של חשמונאים, שעשו את שלהם בכל מצב, הצליחו להפוך את כל העולם! כיום, כל מי שיש לו מעט שכל ומוח בקדקדו, רואה בחוש כיצד הארץ מקיאה את עוברי העבירות. תפקידנו הוא להיות החשמונאים של דורנו, ולעמוד על שלנו, עד שהקב"ה יאיר את עינינו ואת עיני כל העולם, ויעשה לנו תשועה גדולה כפי שעשה בימי חנוכה. (חלק ממאמר מתוך 'דורש טוב' חנוכה)

את החלום באופן שיתיישב על דעתו, אמנה אותך לשר ההשכלה המצרי..."

"ויען יוסף את פרעה לאמור בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה" (שם מא, טז). רגע אחד, אדוני המלך, אני מצטער! לפי העקרונות שלי אינני פותר שום דבר. אבי לימד אותי שהכל מאת אלקים, אני רק הצינור להעברת דברי ה'..."

אדם בן שלושים, לאחר שתיים עשרה שנות מאסר, מקבל את ההזדמנות לפתוח את הפה מול עריץ העולם, במעמד כל הנציגים, החכמים והשרים. רק עכשיו הוא יצא מבית הסוהר, וכבר מעז הוא לעכב את פרעה עם העקרונות שלו?! הרי פרעה יכול לשלוח אותו בחזרה לבית הסוהר עם הכבדת העונש למאסר עולם בצרוף עבודת פרך..."

אבל יוסף יודע שהוא עצמו איננו מתכנן דבר. זה היה החינוך שקיבל מאת יעקב. הוא בסך הכל צינור למסירת דבר ה'. "אלקים יענה את שלום פרעה", אני עצמי שום דבר... כאשר תפס פרעה מי עומד לפניו, הוא אמר מיד בהתפעלות: "אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת, אין נבון וחכם כמוך. אתה תהיה על ביתי, ועל פיך ישק כל עמי, רק הכסא אגדל ממך" (שם פס' לט-מ).

האיכות תמיד מועטת ביחס לכמות

חיים אנו בתקופה, בה רעיונות מעורבים ויוונים פולשים וקונים שביטה בלבבות. רק מעטים עומדים על דעתם, ונותרים דבקים בה' ובדתו, אבל אין בכך כל מפריע. אם נשים לב, נראה כי האיכות תמיד מועטת ביחס לכמות.

המהר"ל כותב, כי כל דבר טוב קיים בעולם בכמות מועטה. עץ תפוחים המפיק יבול של שלושים קילו פירות בשנה נחשב כעץ פורה. העץ מצמיח מאה או מאתיים תפוחים בלבד, בעוד מספר העלים מגיע לעשרות אלפים. המון פסולת ומעט מאד פרי. אם נעקור את העץ על גזעו, שורשיו וענפיו, ונניח אותו על משקל, נגלה כי הוא שוקל מאות קילוגרם, בעוד התפוחים עצמם שוקלים מעט מאד. בכל אופן שותלים את העץ כולו, למען כמות התפוחים המזערית שנועדה למאכל.

כמה מים ישנם בעולם? שני שלישי מהמסה של העולם הם מים. אבל מתוך כמות המים האדירה הקיימת בבריאה, רק אחוזים בודדים

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

המוכסים שם כבר הכירו אותנו והיו מקבלים אותנו בשמחה רבה בזכות מצוות מצה... תמיד היה סיפור עם המכס בגלל הכמויות האדירות של מצות, מיץ ענבים, חנוכיות לחנוכה וכו' אבל היינו רק 'מסבירים' להם שזה 'לחם של פסח', ונתנו להם כמה חבילות של מצות וגעפילטע פיש. המוכסים האוקראינים התלהבו עד הגג מהתפריט היהודי העשיר הזה, וכך למדנו שגם כשאנחנו באים לסוכות, צריכים להביא גם 'לחם של פסח', והיינו מביאים 'מצות' לסוכות ו'מצות' לחנוכה...

הרב יוחנן בריזל עם סיפור מיוחד מהפעילות שלו באוקראינה, לקרב לב יהודים לאביהם שבשמים

אליעזר (לייזר) רוט

קוראי 'לקראת שבת' כבר נחשפו באחרונה מספר פעמים לדמותו המיוחדת של הרב יוחנן בריזל, יהודי קרלינאי, שעוסק בקירוב רחוקים ובקירוב קרובים, ושבאמתחתו אין ספור סיפורים מרתקים מהקורות וההרפתקאות שעברו עליו במהלך עשרות שנות פעילותו.

עיקר פעילותו של הרב בריזל היתה באוקראינה, שם עסק רבות בקירוב יהודים לאביהם שבשמים. מאז פרצה המלחמה הוא לא ביקר שם, אבל בקרוב הוא מתכנן לבקר שם בס"ד, לרגל יומא דהילולא של הרה"ק הרבי ר' משה לייב מסאסוב זצ"ל, שבשנים קודמות ייסד הרב בריזל את העלייה לצינונו הקדוש.

שוחחנו עם הרב בריזל על פעילותו באוקראינה, והוא שיתף אותנו בשמחה: "המתנה הכי גדולה שאפשר לתת לאדם, זה להחזיר אליו את הבנים שאבדו ממנו", הוא מסביר במתק לשונו, "כביכול, גם להקב"ה אבדו ילדים רבים, אחרי כל הרדיפות של סטאלין וממשיכי דרכו, היהדות בכל מזרח אירופה כמעט נכחדה.

"אבל הניצוץ היהודי נשאר, ואנחנו היינו צריכים להפיח בו רוח חיים, ב"ה פעלנו רבות, אבל עדיין יש עוד יהודים רבים גם באוקראינה וגם כאן בארץ ובמקומות אחרים בעולם, שאפשר לקרב אותם לתורה ולמצוות, וצריכים לפעול עוד ועוד בעניין הזה".

בתוך הדברים מספר לנו הרב בריזל סיפור מדהים, שמשקף את אופי האתגרים איתם נאלצו להתמודד במהלך השנים...

"היהודים באוקראינה היו מפוזרים מאוד, ומנותקים לחלוטין מכל זכר של יהדות. רק הזקנים עוד זכרו משהו, וגם הם זכרו רק מעט מזעיר.

"אני זוכר שכשהגענו לשם ודיברנו איתם על חנוכה, הם לא הבינו על מה אנחנו מדברים בכלל. מה זה חנוכה? חג? מה עושים בחג?

"הלכו לשאול את הסבים והסבתות שלהם, שחלקם דווקא כן זכרו: 'דער יום טוב פון די חנוכה געלט!', הם הכריזו בגאון... 'זה החג של

דמי חנוכה'...

"בכל אופן, היה לנו אתגר לא פשוט קודם כל לאתר את היהודים. איך תדע מי יהודי? אם אנחנו רוצים לשכנע אנשים לשלוח את הילדים שלהם לבתי ספר יהודיים שהקמנו, אם אנחנו רוצים לדבר איתם על ברית מילה, על שבת, על כשרות, אתה קודם כל צריך לעשות מיפוי, למצוא את היהודים ואז לפנות אליהם...

"אסור לשכוח גם את הרקע. למה הם לא ניהלו חיים יהודיים? לא כי הם לא רצו, אלא כי במשך עשרות שנים זה היה לא חוקי. זה היה מסוכן מאוד. רדפו את כל הרבנים והמלמדים, את כל השוחטים והמוהלים, דיכאו בכח את חיי היהדות, גרמו לכך שאף אחד לא העז בכלל לדבר על יהדות... עכשיו אתה מגיע אחרי עשרות שנים של דיכוי מוחלט של כל זיק של יהדות, ורוצה שכל היהודים יבואו אליך וישתפו פעולה... זה בלתי אפשרי.

"כמובן ששערי העלייה לארץ נפתחו באותם זמנים, ואכן יהודים רבים עלו לארץ, אבל רבים אחרים לא חשבו על כך. יש להם בית, יש להם עבודה, משפחה, למה לעבור לארץ אחרת, שאפילו את השפה

”האמריקאים פתחו עלינו עיניים נדהמות. מה זאת אומרת אין חלבי? בכל אוקראינה אין מפעל אחד שמייצר מוצרי חלב כשרים? למה אתם לא מביאים מאנגליה או מבלגיה, איך אתם מסתדרים ככה חודשים שלמים בלי גבינה או לבן?...”

כל הדרך עד מעז'בוז', שם קיבלו אותי בשמחה גדולה, הם כבר היו בהכנות אחרונות לקראת עזיבה, ועזרו לי להעמיס על הרכב...
”הייתי המום... כשבאוקראינה אומרים 'הרבה אוכל', מתכוונים לכך שיש כמה עשרות קופסאות גבינה עוד עשר חבילות של נקניקיות...
בארץ ישראל מתכוונים להרבה יותר, אבל באמריקה! ובכך באמריקה מתכוונים לכמויות כאלו, שאך בקושי הצלחנו להכניס בטנדר הענק שאתו באתי...”

”אבל זה לא רק הכמות. גם המגוון והאיכות... מה לא היה שם? גבינות צהובות, גבינות קשות, גבינות מלוחות, רכות, משולשות ועגולות...
מוצרי בשר היו שם רק דברים שלא מצריכים בישול, כי לא היה להם מטבח במקום. המשמעות? בלי סוף נקניקיות ופסטרמות מכל הסוגים והמינים... דברים שהילדים האוקראינים לא רק שלא אכלו בחיים שלהם, אלא אפילו לא חלמו שיש כאלו מוצרים בעולם.
”נפרדתי מהם בחום, הודיתי להם מעומק לב ומיהרתי לדרכי. החושך כבר ירד ואני הייתי לחוץ לצאת חזרה, כדי להספיק כמה שיותר דרך לפני השעה 11:00 בלילה...”

”ולמה דווקא לפני 11:00 בלילה? כי אני נמצא במעז'בוז', הקעמפ שלנו הוא במערב אוקראינה, בעיירה קטנה בין לבוב (לעמברג) לפערמישלן.

”באוקראינה היה חוק באותם ימים, שלפיו בשעות הלילה אסורה התנועה של משאיות וכלי רכב כבדים על כבישי המדינה. הרכב שלי ענה להגדרה של 'רכב כבד'... השעה עוד היתה שעת לילה מוקדמת, האיסור עדיין לא נכנס לתוקף, אבל הבנתי שאני לא אספיק להגיע לקעמפ שלנו לפני 11:00 בלילה, ואני נכנס לזמן שבו כבר חל האיסור... נשאתי עיניים לשמים, והתפללתי שהכל יהיה בסדר...”

”נסעתי ונסעתי... שעה, שעתיים, שלוש שעות... הדרך לא נגמרת.

שלה אתה לא מכיר? לכן היינו צריכים למצוא איזה 'טריק' שיגרום להם, לאלו שלא רצו לעלות לארץ, שיבואו אלינו...”

”אחת הדרכים בהן השתמשנו, היה לעשות מחנות קיץ לילדים יהודים. קעמפ של שבוע או שבועיים, בעיירת נופש כלשהי, עם אוכל טוב, עם תנאים טובים, הרבה פעילות חווייתית, משהו שיגרום לילדים לרצות לבוא.

”בשנה הראשונה היה קשה לגייס ילדים שיבואו, אבל אחר כך זה כבר היה קלי קלות. הילדים שהיו בשנה הראשונה חזרו הביתה והפיצו את הבשורה, וכל הילדים היהודים האחרים באזור, כבר רצו להשתתף... כך עשינו כמה קבוצות, בכל אחת היו עשרות ילדים, ומהילדים האלו הגענו לכל המשפחות שלהם, הרבה מאוד יהודים נכנסו בבריתו של אברהם אבינו בזכות הקעמפים הללו, הרבה מאוד יהודים שומרים עד היום שבת, מאז הפעילות שעשינו באותן שנים.”

”באחת השנים פגשנו פתאום קבוצה של יהודים מארה”ב. היתה זאת קבוצה של יהודים חסידיים שבאו לכמה ימים באוקראינה, הם התבססו במעז'בוז', ומשם יצאו מדי יום לנסיעות בכל רחבי המדינה הענקית, כדי לפקוד את קברי הצדיקים.

”אנחנו היינו אז באיזו עיירה קטנטנה במערב אוקראינה, מרחק של כ-300 קילומטר נסיעה ממעז'בוז', אבל הם הגיעו לאזור לפקוד את ציונו של ה'ישמח משה' ועוד כמה צדיקים הקבורים באזור, וכך הם נתקלו בנו.

”כמובן שהם מאוד התרגשו לראות אותנו, והתחילו לשאול איך אנחנו מסתדרים עם הילדים, ומה אנחנו עושים איתם. סיפרנו להם על הפעילות, וגם הסברנו איך אנחנו מסתדרים מבחינה טכנית: 'אנחנו משתדלים לתת לילדים אוכל טוב', אמרנו להם, 'יש לנו בשר כשר, חלבי אנחנו לא נותנים להם כי אין לנו מוצרי חלב כשרים באוקראינה, את הלחם אנחנו אופים לבד, ומשתמשים בהרבה פירות וירקות שאין בהם בעיה של כשרות’.

”האמריקאים פתחו עלינו עיניים נדהמות. מה זאת אומרת אין חלבי? בכל אוקראינה אין מפעל אחד שמייצר מוצרי חלב כשרים? למה אתם לא מביאים מאנגליה או מבלגיה, איך אתם מסתדרים ככה חודשים שלמים בלי גבינה או לבן?...”

”אחרי כל השאלות הם אמרו לנו: 'תקשיבו, אנחנו הבאנו אתו מאמריקה המון המון מוצרי חלב, מוצרי בשר, נקניקיות, מה לא! בסוף מרוב נסיעות פה באוקראינה, אין לנו זמן בכלל לאכול את כל זה. חשבנו להשאיר הכל לגויים במעז'בוז', לא שווה לנו לסחוב את זה בחזרה כל הדרך לאמריקה, אבל אם אתם רוצים, אתם יכולים לקחת את הכל ולחלק פה לילדים בקעמפ!'.
”סיכמנו איתם שבעוד יומיים, כשהם יסיימו את השעות שלהם באוקראינה, אני אבוא לשם, ואקח איתי את כל מה שישאר...”

”תבוא עם רכב גדול, הם אמרו לי, 'וקח בחשבון שתצטרך לנסוע בלילה, כדי שהמוצרים לא יתקלקלו בחום היום!'.
”אכן עשייתי כדבריהם. לקחתי טנדר ענק, ונסעתי כעבור יומיים את

נורא רעבים. יאללה סגור את הדלת וסע מפה מהר לפני שאני אתחרט...!

"אני כמובן סגרתי את הדלתות, ו'שכחתי' להחזיר לאוטו את כל הכיבוד שהנחתי בצד, כמנחה לשוטרים היקרים... נפרדנו בלחיצת יד הגונה, השוטרים אפילו הצדיעו לי בכבוד על השירות הנפלא שאני עושה למען הילדים היתומים, והמשכתי בדרכי בלי שום הפרעה נוספת..."

הרב בריזל מספר לנו שהשוטרים שם דווקא היו עדינים ושומרי חוק... "באוקראינה זה היה די נדיר למצוא שוטר שמתבייש לקחת שוחד... המשטרה שם, וכל רשויות החוק היו מאוד מאוד מושחתות. "אני תמיד אמרתי, שבאוקראינה אפשר להשיג כל מה שרוצים בתמורה לכמה דולרים. בעבור כמה דולרים בודדים ניתן להשיג שם אפילו 'שונאי בצע' בלי שום בעיה..."

"גם כשעברנו בגבולות של המדינה, תמיד היינו מסתדרים בצורה כזאת או אחרת. היינו נכנסים הרי עם כמויות אדירות של מצות, מיץ ענבים, צנצנות של געפילטע פיש, היינו מביאים לולבים ואתרוגים, חנוכיות לחנוכה, תמיד היה סיפור עם המכס בגלל הכמויות. אבל אנחנו היינו רק 'מסבירים' להם שזה 'לחם של פסח', ונתנו להם כמה חבילות של מצות, כדי שיראו שזה לא משהו חשוד. כמובן שזה מגיע בסט יחד עם צנצנת של געפילטע פיש לכל חבילת מצות, וראו זה פלא, המוכסים האוקראינים התלהבו עד הגג מהתפריט היהודי העשיר הזה, וכך למדנו שגם כשאנחנו באים לסוכות עם לולבים ואתרוגים, צריכים להביא גם 'לחם של פסח', והיינו מביאים מצות לסוכות, לחנוכה ולפורים. המוכסים שם כבר הכירו אותנו, והיו מקבלים אותנו בשמחה רבה בזכות מצוות מצה..."

וכאן חוזר הרב בריזל על מה שאמר בתחילת השיחה: "המתנה הכי גדולה שאפשר לתת לאדם, זה להחזיר אליו את הבנים שאבדו ממנו", הוא מסביר במתק לשונו, "כביכול, גם להקב"ה אבדו ילדים רבים, אחרי כל הרדיפות של סטאלין וממשיכי דרכו, היהדות בכל מזרח אירופה כמעט נכחדה.

"אבל הניצוץ היהודי נשאר, ואנחנו היינו צריכים להפיח בו רוח חיים, ב"ה פעלנו רבות, צריך הרבה השקעה וסבלנות, וסייעתא דשמיא, אבל חייבים להשקיע את כל הכוחות, כי עדיין יש עוד יהודים רבים גם באוקראינה וגם כאן בארץ ובמקומות אחרים בעולם, שאפשר לקרב אותם לתורה ולמצוות, וצריכים לפעול עוד ועוד בעניין הזה."

הכבישים של אוקראינה גם היום הם לא הכי מתקדמים בעולם, במיוחד באזורים הפחות מרכזיים... באותם זמנים זה היה ביתר שאת. כבישים משובשים, מלאי סדקים, אני עם רכב כבד ועמוס לעייפה, התנהלתי לאיטי, והשעה היעודה חלפה זה מכבר, כשאני עובר על החוק מעצם היותי על הכביש. אבל לא היו לי הרבה ברירות, מהסיבה הפשוטה, אם אני אמתין לבוקר, המוצרים עלולים להתקלקל תחת השמש הקופחת בשיא הקיץ, שגם באוקראינה הוא עדיין קיץ..."

"הכבישים באוקראינה היו אז חשוכים מאוד, וגם מפותלים למדי. הנסיעה הצריכה הרבה מאוד ריכוז ומאמץ, ובכל זאת, כל הזמן ניקר בראש החשש שמא יתפוס אותי שוטר..."

"בעודי נוסע פתאום אני רואה אור כחול מהבהב. אשר יגורתי בא. שוטרים עומדים בצד הדרך, מסמנים לי עם הפנס שלהם שאעצור בצד, וכשאני עוצר מתנפלים עלי בשאלות נוקבות: 'מי אתה? מאיפה אתה? למה אתה נוסע עם רכב כבד בשעה שבה הדבר אסור? מה יש לך ברכב???'

"אני מסביר להם את העניין, מקרה חירום, ילדים רעבים, אני חייב להביא להם אוכל, אם אני אסע ביום זה יתקלקל, אני ממש מתנצל, בואו תראו..."

"פתחתי את הדלתות האחוריות של הטנדר, והעיניים של השוטרים נדלקו כמו פרוז'קטורים... הם בחיים לא ראו כל כך הרבה אוכל..."

"בשלב זה המפקד הבכיר תפס פיקוד, השוטרים האחרים רק עמדו בצד ונתנו לו לנהל את העניינים.

"הוא מישש את המאכלים, הסתכל על הכיתוב שכמובן היה זר לו והוא לא הצליח להבין, ואני שאלתי אותו בעדינות אם הוא רעב... אולי הוא רוצה לתת לשוטרים שלו כמה נקניקיות ככה, שיהיה להם בכיף, כי יש לי יותר מדי ואני לא צריך כל כך הרבה..."

"השוטר אמר לי שהוא לא יכול לקחת, מה פתאום. זה אסור! הוא מפקד בכיר ולא לוקח שוחד..."

"אני טפחתי לו על השכם ואמרתי לו... חכה, לא ראית כלום. בוא תראה מה יש בפנים... לקחתי כמה חבילות של נקניקיות ושמתו בצד, כאילו כדי להראות לו מה יש בפנים, לאחר מכן שמתו שם כמה חבילות של דג מעושן ועוד כמה גבינות מלוחות וכו', רק כדי לפנות מקום ברכב שיוכל לראות..."

"ואז השוטר אומר לי: 'נו טוב, למה אני מעכב אותך, הילדים בטח

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מרן שמע את הסיפור ברוב קשב, התחיל ללטף לי את היד והרגשתי שכל הגוף שלי אחוז צמרמורת. הוא הביט בעיני ושאל אותי: "את רבקה אמנו, היית מקבל לסמינר שלך, עם כזה אבא כמו בתואל וכזה אח כמו לבן... היית מקבל אותה?" השבתי למרן תשובה ופשוטה וכנה: "לא הייתי מקבל אותה!". מרן חייך חיוך רחב, ושאל אותי כשפניו זורחות מאושר: "נו... לא היית רוצה כמה 'רבקות' כאלו בסמינר שלך?"

שיחה מרתקת עם הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', וראש רשת הסמינרים 'תפארת החיים', על פרקי ההדרכה שקיבל ממרן בעל 'אילת השחר' זצ"ל, בנושא החינוך

ואיזה סוג לא מתקבלות", הוא היה אומר, "אז למה הם לא התאימו את אורחות חייהם למה שמקובל בסמינרים? למה הם היו חייבים להתנהג בצורה אחרת? אם הם לא דאגו לבת שלהם, אם הם היו אכזריים מספיק כדי להתלבש בצורה לא ראויה או להתנהג בצורה לא ראויה ולא חשבו על עתידה של הילדה, למה הנהלת הסמינר צריכה לרחם עליה יותר מההורים עצמם?".

"היה לנו מקרה עם תלמידה שהמשפחה שלה מאוד רצתה שהיא תיכנס לסמינר שלנו, אבל היא באה מבית שלא התנהג בצורה שמתאימה. מצד שני, המשפחה מסביב היתה מאוד מאוד איכותית וטובה, והיה לה דוד שבעצמו כיהן בתפקיד בעל השפעה רבה בתחום החינוך, והוא נכנס בעובי הקורה ופעל באופן אישי להכניס את התלמידה לסמינר שלנו.

"הבירורים שאנחנו עשינו העלו שהיא ילדה טובה, היא לא בעייתית, אבל היא מתנהגת בהתאם לחינוך שהיא מקבלת, ולא רואים שהיא הולכת נגד הזרם בבית, אלא ההיפך, אפשר להעריך שהיא תצא

בשבוע שעבר הבאנו שיחה מיוחדת שקיימנו עם הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומנהל רשת הסמינרים 'תפארת החיים', שסיפר לנו על ההדרכות המיוחדות שקיבל באופן אישי ממרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, בענייני חינוך והיחס לתלמידים.

השבוע אנחנו מביאים חלק נוסף מאותה השיחה, כפי ששמענו מפיו של הרב צוקר:

"אחד הנושאים הכי רגישים והכי עדינים בתחום של ניהול מוסדות חינוך, זה הנושא של קבלת תלמידים. בעולם הישיבות זה מאוד חזק, בכל שנה יש מערכת אדירה של לחצים מלחצים שונים, יש הרשמה ויש סינון, וכל ישיבה רוצה לקבל את הטובים ביותר וכו' וכו'.

"אבל אם בישיבות יש לחצים, בסמינרים זה קורה בעוצמה רבה שבעתיים, מהסיבה הפשוטה שיש הרבה פחות סמינרים, ויש מקומות שבהם יש רק סמינר אחד גדול, ותלמידה שלא התקבלה, צריכה לנסוע לעיר אחרת ויש בזה פגיעה קשה גם מבחינה טכנית, גם מבחינה כלכלית וגם מבחינה תדמיתית.

"לכן אנחנו מתייחסים לנושא הזה בכובד ראש גדול מאוד, ממש כמו בדיני נפשות, ולא מקבלים החלטות כלאחר יד, בלי להיוועץ קודם לכן בגדולי התורה ולבקש את הדרכתם והכוונתם.

"אני יכול לומר שמרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, היה מאוד מאוד תקיף בנושא של סילוק בנות מהסמינר. גם במקרים שנראו לנו שבאו מים עד נפש, הוא לא פעם הפתיע אותנו והורה לנו להשאיר תלמידות בסמינר, אחרי ששברו את כל החוקים ועברו על כל התקנות האפשריות, כמובן שהיו מקרים יוצאים מן הכלל.

"אבל כשזה הגיע לגבי קבלת תלמידות, רוח אחרת היתה עמו. מרן זצ"ל היה אומר שהאחריות לכך שכל תלמידה תשוב בסמינר המתאים לה, מתחלקת בין שלושה גורמים. הנהלת הסמינר, ההורים והתלמידה עצמה.

"הם הרי ידעו גם קודם לכן איזה סוג משפחות מתקבלות לסמינר

בדיוק כמו אמא שלה, עד כמה שאפשר להעריך בכזה גיל. "היו שיטענו שאדרבה, זה סימן שדווקא כן צריכים לקבל אותה, כדי לתת לה חינוך טוב יותר, לבנות לה אישיות משל עצמה, לעצור את ההליכה שלה לכיוון ההוא, אבל אנחנו תמיד חוששים מהשפעה קלוקלת על החברות האחרות, ולכן לא רצינו לקבל את התלמידה. "אותו דוד היה מקורב מאוד לבית מרן הגראי"ל זצ"ל. מרן עצמו היה מבקש ממנו טובות להכניס תלמיד פלוני לישיבה כזאת או אחרת ועוד בקשות בסגנון הזה, והוא תמיד היה מציית וממלא את כל רצונו של מרן על הצד היותר טוב. בני הבית של הגראי"ל הרגישו שהם חייבים לו הכרת הטוב, והפעילו עלי לחץ מאוד מאוד גדול. "אמרתי להם שאני אשמח מאוד להיעתר לבקשתם, אבל ההורים של התלמידות האחרות מתנגדים וזה עניין לא פשוט, ולכן אני מציע הצעה פשוטה. נשאל את מרן עצמו! מה שהוא יורה לנו לעשות, נעשה! גם אם יש הורים שמתנגדים, הם לא יוכלו להתנגד אלם מול ציווי מפורש של מרן הרב שטיינמן..."

"הגעתי לבית מרן שכבר היה אז חלש מאוד, וכל בני הבית התגייסו לעניין. הצגתי את הסיפור, וראינו שם מחזה מופלא של רוח הקודש. אני רק התחלתי לדבר על האמא, וראש הישיבה ציטט פסוק שקשור לבעיה שטענו לגבי האמא. התחלתי לדבר על האבא וראש הישיבה ציטט פסוק שקשור לעניינים שהיו קשורים לאבא, כולם היו המומים.

"אבל כשחייכתי לתשובה מפיו, הוא לא ענה לי. הוא עבר לדבר על משהו אחר. אמרתי למרן, 'אם ראש הישיבה רק יורה לי ברמז, אני מקבל את הילדה מיד, בלי שהיות. אני לא מנסה להתחמק מהאחריות, אני רק מבקש הכוונה מה לעשות!'

"אחרי כמה ניסיונות חוזרים ונשנים, ענה לי מרן תשובה מפתיעה: 'כדי לקבל כזאת תלמידה לסמינר, צריכים קודם לעבור על כל הש"ס ואחר כך להחליט... אני, אין לי כח לעבור עכשיו על כל הש"ס. אתה יכול לעבור על כל הש"ס?', הוא שאל אותי ואני השבתי 'הלוואי...'. "עמדו מסביב בני ביתו של מרן וניסו ללמד סגוריה על התלמידה ועל המשפחה. הם אמרו שיש עניין מיוחד לקבל אותה מצד הכרת הטוב לאותו דוד, שכל כך פועל ועושה כל מה שראש הישיבה מבקש ממנו לאורך שנים... אבל מרן לא ענה תשובה! "כשהסתיימה השיחה אמרו לי בני הבית: 'יש לך תשובה! אם ראש הישיבה מתעקש שלא לענות, התשובה ברורה מאליה...".

"עם זאת, במקרים שבהם במהלך הבירורים שעשינו, הילדה עצמה כן התבררה כילדה איכותית שלמרות האווירה בבית היא עומדת על ענייני אידישקייט וצניעות בצורה שמתאימה לסמינר, הוא היה מורה לנו לקבל את הילדה למרות ההתנהגות של ההורים: 'מה אשמה הילדה בכך שהוריה מתנהגים שלא כראוי?', הוא היה שואל בתמיהה גדולה, 'אם היא לא נראית כמוהם ואל צועדת בדרכם, צריכים להעריך אותה על כך, ולקבל אותה!'"

בהקשר זה מבקש הרב צוקר לספר לנו סיפור מפעים, שנותן לנו

שיעור חשוב מאוד לחיים, ולצורת ההסתכלות שכל אדם צריך להסתכל על עצמו ועל סובביו.

"מעשה היה בתלמידה שבאה מבית עם רקע מאוד בעייתי. הם לא השתייכו לקהילה שלנו, לא היתה לנו שום מחויבות לקבל אותה, אבל מי שטיפלה בה טענה, שאם היא תיכנס לסמינר שלנו זה ירים אותה ברוחניות ויבנה אותה לעתיד, ואם היא תלך למקום אחר, יש חשש שהיא תיסחף אחרי חברות לא טובות ועם הרקע שממנו היא באה, השילוב יהיה הרה אסון.

"אנחנו בדקנו את הציונים שלה, והם היו נמוכים במיוחד. עשינו בירור על הבית, המצב שם היה קטסטרופה... ממש לא מקרה שמישהו מתלהב לטפל בו.

"מצד שני היתה כאן טענה של הגורם המטפל, שהתעקש על כך שיש לנו אפשרות להציל את הילדה ולרומם אותה, איך אנחנו יכולים להתעלם?

"הילדה הוזמנה לראיון, בלי שום התחייבות ותוך הבהרה שהיא ככל הנראה לא תתקבל אבל בכל זאת, אנחנו רוצים לראות אותה.

"היא עשתה רושם מאוד מאוד עדין, שקט, מופנם... ולנוכח הרושם הזה, אני חשבת שאולי אין לנו סיבה שלא לקבל אותה. נכון שהיא באה מרקע לא הכי מוצלח, אבל אם היא כל כך שקטה ומופנמת, החשש שהיא תקלקל חברות אחרות פוחת משמעותית, וכשעל הכף ניצבת שאלה של חיים ומוות מבחינה רוחנית, אולי אפשר בכל זאת לקבל אותה.

"מצד שני, הצוות החינוכי בסמינר טען שהיא מאוד חלשה. היא לא תוכל להשתלב בלימודים אלא אם כן המורות ישקיעו בה המון המון מאמץ, וכידוע מורות בסמינרים מופקדות על תלמידות רבות, זה עול גדול מאוד.

"היה לנו רב ומורה דרך, הגאון הגדול רבי פנחס שרייבר זצ"ל, שהיה רב הקהילה והסמינר התנהל תחת נשיאותו, וכמו תמיד במקרה של שאלה פניתי אליו, והצגתי בפניו את צדדי השאלה.

"הגר"פ שרייבר הרהר, התלבט ואמר שהוא חושב שאולי הפעם עדיף לדחות את הבקשה משום שיש כאן סיכון גדול, וגם הטלת עול על כתפי המורות... ובכל זאת, בגלל שמדובר בדיני נפשות, אמר לי הרב שרייבר, שהוא משאיר את ההכרעה הסופית לגדול הדור, הלא הוא מרן הגראי"ל זצ"ל.

"באתי למרן הגראי"ל עם אחד מרבני אותה קהילה שאליה השתייכו הורי התלמידה. הוא ייצג את התלמידה בדיון הזה לבקשתי. אמרתי לו שמאחר ומדובר בדיני נפשות, אני רוצה להיות בטוח שהצגתי את השאלה בפני מרן בצורה מדויקת ולא כיחדתי ממנו דבר. 'אם אני אומר משהו שלדעתך לא נכון, תתקן אותי בבקשה', אמרתי לאותו רב.

"הסברתי למרן הגראי"ל את הרקע, אמרתי לו שאני מתרשם שהילדה לא מאוד מסוכנת לחברות, כי היא מופנמת ושקטה, אבל מצד שני אנחנו לא מחויבים אליה, כי היא מקהילה אחרת שיש להם מוסדות משלהם, ולמה אנחנו צריכים את הצרות של מישהו אחר, והיא גם חלשה בלימודים...'

"מרן שמע את הסיפור ברוב קשב, שאל כמה שאלות, ולקח את

"אני לא אשכח את המבט שהרב שרייבר נעץ בי באותו מעמד. זה היה מבט תקיף מאוד: 'תשמח!', הוא אמר. 'תשמח! הרב שטיינמן אומר לך שהילדה הזאת היא 'רבקה', ואתה חושש'..."

כמה 'רבקות' בסמינר בנוסף לה עצמה!...
"יצאתי משם בלב שקט ורגוע, וידעתי שברוך ה' זכינו בתלמידה נפלאה שתעשה לסמינר שלנו רק טוב".

"מספר שנים מאוחר יותר נקראתי למרן הגראי"ל לעניין אחר, ואמרתי לו... "לפני שנים ישבתי פה והראש ישיבה אמר לי לקבל את ה'רבקה' הזאת. אני רוצה לומר לראש הישיבה שאתמול בלילה השתתפתי בחתונה שלה, ואפילו כיבדו אותי בברכה בחופה. היא התחתנה עם בחור ישיבה תלמיד חכם מופלג, והקימה בית שצפוי להעמיד דורי דורות של תלמידי חכמים בסייעתא דשמיא. אני מודה לראש הישיבה שהדריך אותנו בדרך הנכונה.
"אבל יש לי שאלה", הוספתי, "יש לי עוד שאלה אחת שאני רוצה לשאול אחרי כל הסיפור הזה... האם ההדרכה הזאת, לקבל את התלמידה למרות כל המעטפת הבעייתית מסביב, האם זאת הוראה באופן גורף? זאת צריכה להיות ההתנהגות שלנו? כל תלמידה שבאה מבית בעייתי אנחנו חייבים לקבל כי היא ה'רבקה' של הדור הבא? או שזאת היתה הוראה פרטית למקרה הספציפי הזה".

"פניו של מרן הרצינו באחת. הוא אמר לי בטון מאוד מאוד רציני ובמילים מדודות: 'זאת היתה ההוראה שקיבלת אז. אם תהיה לך שאלה כזאת פעם נוספת, תבוא ותשאל שוב. זה לא משהו שמחליטים לבד!'..."

היד שלי. הוא התחיל ללטף לי את היד, ואני הרגשתי שכל הגוף שלי אחוז צמרמורת.

"מרן הביט בעיני ושאל אותי שאלה פשוטה: 'את רבקה אמנו, היית מקבל לסמינר שלך, עם כזה אבא כמו בתואל וכוה אח כמו לבן... היית מקבל אותה?'

"השבת' למרן תשובה ופשוטה וכנה: 'לא', אמרתי, 'לא הייתי מקבל אותה!'. מרן חייך חיוך רחב, ושאל אותי כשפניו זורחות מאושר: 'נו... לא היית רוצה כמה 'רבקות' כאלו בסמינר שלך?'.
"כשמעתי כזאת תשובה כבר לא הייתי צריך עוד הסברים", מספר הרב צוקר. "הודעתי לו במקום שהתלמידה התקבלה לסמינר, ואנחנו בטוחים שהיא תצליח בס"ד. כמובן שעדכנתי את מרן הגר"פ שרייבר והוא מיד אישר את ההחלטה, אם מרן הגראי"ל מתבטא בצורה כזאת, אין כאן מקום לשאלה..."

"הבשורה עשתה לה כנפיים", מספר הרב צוקר את השלב הבא של ההתרחשות, "הילדה עצמה כמובן התבשרה שהיא התקבלה לסמינר והשמחה היתה גדולה מאוד.

"הנהוג המקובל הוא, שהסמינרים מזמינים את התלמידות לימי פעילות, בחופשה הגדולה שלפני תחילת הלימודים. עוד לפני ששנת הלימודים החלה, התלמידות כבר נפגשות לפעילות וגיבוש כיתתי.

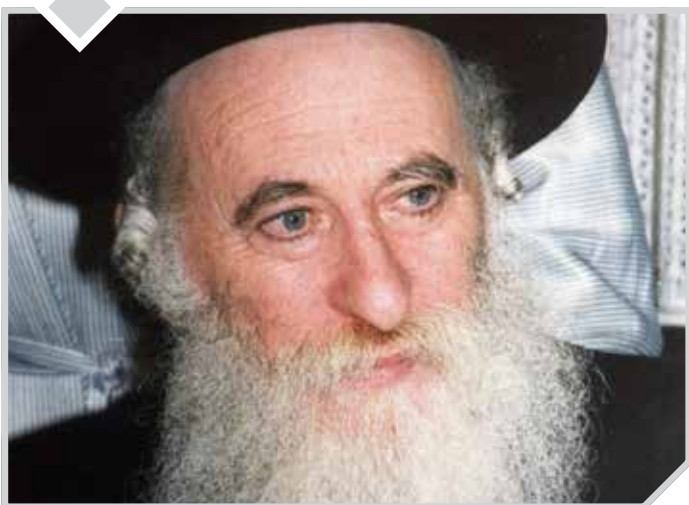
"והנה יום אחד אני מקבל טלפון, ואומרים לי שטעיתי טעות משמעותית מאוד בהתרשמות שלי מהילדה. 'הרב חשב שהיא שקטה ומופנמת', אמרה לי המחנכת, 'בפועל היא ילדה מאוד מאוד פעילה ותוססת. התלמידות רק נפגשו בפעם הראשונה, והיא כבר התברר כ'מסמר הערב'. כולן היו סביבה והיא רחוקה מאוד מאוד מלהיות מופנמת!'.
"הדברים האלו הלמו בראשי. מה עשיתי? יש לנו פה ילדה עם רקע בעייתי והשפעה חברתית אדירה. אני התרשמתי שהיא יראת שמים, אבל מי אומר שההתרשמות הזאת היתה נכונה? אולי צריכים לחזור למרן הגראי"ל ולבקש הדרכה חוזרת, בהתחשב בנתונים החדשים שהתגלו לי..."

"פניתי לגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל ושיתפתי אותו בתחושות שלי. אמרתי לו שאני חושב שאולי אנחנו צריכים לחזור לרב שטיינמן ולשאל שוב...
"אני לא אשכח את המבט שהרב שרייבר נעץ בי באותו מעמד. זה היה מבט תקיף מאוד: 'תשמח!', הוא אמר. 'תשמח! הרב שטיינמן אומר לך שהילדה הזאת היא 'רבקה', ואתה חושש שהיא תסחוף אחריה בנות נוספות? אדרבה! שתסחוף את כולן, אולי יהיו לנו עוד

 רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"במשך 18 שנה היתה לי הזכות העצומה ללמוד עם מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא זצ"ל. קשה לתאר את החוויה של הלימוד עם אדם קדוש כל כך. אני רוצה לשתף עם הציבור, שאלה מעניינת ששאלתי אותו, ורבים מהרמ"ים בישיבות מתחבטים בה. 'ילמדנו רבינו', אמרתי לו..."

הגאון רבי יעקב וינגרטן שליט"א, בעל המחבר של ה'סידור המפורש' ומגיד שיעור ותיק בישיבת 'מאור עיניים' רחמסטריווקא, על המתיקות בלימוד התורה

"נר מצוה ותורה אור"

ידועים דברי מרן האור החיים הקדוש, "אם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות התורה..." כל אחד ואחד מאתנו משתוקק להרגיש באותה מתיקות וערבות, חלק מאתנו כבר זכו לכך, לפחות באופן חלקי. אבל מה לגבי אלו שלא זכו לכך? השאלה הזאת גדולה שבעתיים כשמדברים על בחורי ישיבות. הם נמצאים 24 שעות ביממה בישיבה, 12 שעות מתוכן על יד הגמרא, וצריכים ללמוד. בחור שנהנה מהלימוד, אשריו ואשרי חלקו, אבל בחור שלא זכה לכך, נידון לשעות של קושי אם הוא לומד למרות חוסר ה'גישמאק', או שעמום אם הוא לוקח הפסקות ארוכות במהלך הלימוד.

לאורם קובלנה כנגד מדינת ישראל, בטענה שהחפירות של 'אור החיים', חרגו משטחי מדינת ישראל והגיעו לקצה השני של כדור הארץ, בשטחה הריבוני של אוסטרליה. "מצד שני, לפני זמן מה ראיתי איך בונים קרוואן במקום אחר בעיר. לא חפרו בכלל. בא טרקטור, יישר קצת את השטח, הגיעה משאית עם מנוף והורידה קרוואן... אין יסודות ואין שום דבר. "למה באמת? התשובה פשוטה. הקרוואן לא אמור להחזיק לנצח, והוא אינו מתנשא לגובה רב. בשל כך אין צורך ביסודות. לעומת זאת בניין גדול ורב קומות שאמור להחזיק עד ימות עולם, צריך להיות מבוסס היטב באדמה, עם יסודות חזקים מאוד. "את המסר הזה אנחנו חייבים לטעת בלבבות של התלמידים שלנו, בלבבות של הילדים שלנו. רבות! עכשיו חופרים יסודות, כמה שתחפור עמוק יותר, ככה יהיה לך יותר קל בהמשך. ככל שתתאמן עכשיו, בשנות הבחרות, כך החיים הרוחניים שלך יהיו יציבים יותר בהמשך".

ודאות גמורה

"היסוד השני שחשוב מאוד לבסס אותו בלב הבחורים, הוא ההכרה שכל אחד יכול! כל אחד!!! גם הבחור עם הראש הכי חלש, אם יתאמן ויתייגע, הוא יצליח. זה הבטחה מפורשת של חז"ל 'יגעת ומצאת תאמין'.

שוחחנו בעניין עם הגאון רבי יעקב וינגרטן שליט"א, מי שמשמש כבר למועלה משלושה עשורים כר"מ בישיבה, ושבוגרי הישיבה לצעירים 'מאור עיניים' - רחמסטריווקא בירושלים, בשנים האחרונות, מעידים פה אחד כי הוא הכניס בלבם אהבה ללימוד הגמרא. הגר"י וינגרטן שליט"א התפרסם בעיקר בזכות ה'סידור המפורש' שחיבר, לצד 'מחזור המפורש', 'סליחות המפורש' ועוד. "הלוואי והיתה לנו איזו תרופת פלא למי שאינו נהנה מהלימוד", פותח הרב וינגרטן במענה לשאלתנו. "זה לא עניין של הדרכה טכנית, שאנחנו יכולים לומר לבחור עשה כך וכך ותרגיש הנאה עצומה בלימוד... "אבל יש כן איזהו קו שאם הבחור יצעד לאורכו, הוא יגיע בסופו של דבר לאהבת הלימוד ולהנאה מלימוד הגמרא, ובקו הזה אנחנו צריכים להוליך אותו, בתפילה ותקווה שהוא אכן יגיע אל היעד... "איך באמת קונים את ההנאה בלימוד ובעיקר איך מנחילים אותו לאחרים? ובכן, צריכים לבסס קודם כל שתי הנחות יסוד, שבלעדיהן אי אפשר להתקדם עם בחורים לשום מקום. "זכורני, כשבנו את הבניין המפורסם של ישיבת 'אור החיים' בראשות הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, כל ירושלים עקבה אחרי הבנייה. חפרו שם לעומק עצום, ולאחר מכן עוד קדחו יסודות מאוד מאוד עמוקים. "היו מספרים אז בדיחה בירושלים, שממשלת אוסטרליה הגישה

"אבל אני רוצה להוסיף עוד נדבך ליסודות החשובים האלו, וזהו שלב לא פחות חשוב: גם המגיד שיעור, הר"מ, המחנך, האבא והאמא, צריכים להאמין בזה. אם אנחנו ננסה לשכנע את הילד ולא נאמין בזה בעצמנו, לא תהיה לזה תועלת מספקת"

"דבר ידוע ומפורסם הוא שהשיעור של הגאון רבי אשר אריאלי בישיבת מיר, הוא השיעור הכי מבוקש בעיון, ואנשים מכל העולם מקשיבים לשיעורים שלו באופן עקבי. למה? אחת מהסיבות היא שהוא מציג את השאלות בצורה כזאת, שהן זועקות מעצמן! זה באמת קשה, איך אפשר להבין את רש"י, למה הוא אמר ככה? חייבים למצוא הסבר שיניח את הדעת, וכשמגיע התירוץ, יש סיפוק והנאה, יש גישמאק בלימוד!

"כלל ידוע הוא, שאדם אינו יכול לשמוח עם תירוץ אם השאלה לא כאבה לו! הרבי מרחמסטריווקא זצ"ל אמר לי שהוא למד בישיבת 'שפת אמת', היה שם הגאון רבי שמחה בונים לייזרזון זצ"ל, שלא היה אומר סתם שיעור, אלא היה מכניס את הבחורים בעומק הסוגיא כך שהשאלה ממש כאבה להם, וממילא גם התירוץ שימח אותם.

"כעין זה שמעתי גם מראש הישיבה הגאון רבי אברהם אטיק זצ"ל, כשהיה ר"מ בישיבת טשעבין. הוא אמר לנו אז, שלדעתו היו צריכים לעשות בישיבה גדולה שיעור של שלוש שעות, לא שעה אחת. הוא אמר שבמקום למסור שיעור עם שאלות ותשובות, הוא סבור שצריכים שכל הבחורים יבואו עם גמרא, עם רשב"א וריטב"א, והמגיד שיעור ילמד איתם ביחד את הגמרא, יבדוק איתם מה קשה להם, כל בחור יגיד מה מציק לו, יבדקו איפה חסר בהבנה ואיפה השאלה היא שאלה טובה, ינסו לחדד את השאלות ולתרוץ אותן, ילמדו ראשונים בצורה מסודרת, ויראו איך שהם שאלו את אותן שאלות ואיך הם גם יישבו אותן! ככה לומדים!

"אני נוהג לתת לבחורים 'מראי מקומות' להכין לפני שיעור, כמו שנוהגים מגדיי שיעורים רבים. אבל אני מקפיד שלא סתם לכתוב להם תלמוד מפה עד פה, ומכאן עד כאן, אלא גם להוסיף הנחיה:

"מנגד, גם הבחור עם הראש הכי מבריק, עם הכישרונות הכי מוצלחים, אם הוא לא יתייגע ולא יתאמץ, הוא לא יצליח. גם זאת הבטחה מפורשת של חז"ל: "לא יגעת ומצאת - אל תאמין".

"אנחנו צריכים להגיע לכך שכל בחור, בבר מצווה שלו, ידע בוודאות גמורה ומוחלטת בלי שום צל של ספק, שאם הוא ישקיע ויתאמץ, הוא יהיה גדול הדור הבא! לא משנה מי אבא שלו, לא משנה מי הסבא שלו, אין לזה שום משמעות לגבי השאלה אם הוא יהיה גדול הדור הבא או לא.

"אנשים אוהבים לספר סיפורים על גדולי ישראל, כמה ההורים שלהם היו צדיקים, ואיך ראו עליהם כבר מגיל צעיר מאוד שהנהגות שלהם מיוחדות במינם...

"זאת טעות נוראה לחנך את הילדים שלנו ככה. כמובן שאם יש סיפורים מוסמכים על גדול כזה או אחר, לא צריכים למחוק אותם, אבל צריכים לתת דגש דווקא על גדולי ישראל שנולדו בבתים רגילים, שהיתה להם ילדות רגילה, ובכל זאת הם הפכו לגדולים בתורה, וזה הרקע של רוב גדולי התורה. כי כשאתה מספר לילד שלך על גדול פלוני, שהוא היה קדוש מרחם אמו, מה הוספת לחינוך שלו? איזו מוטיבציה נתת לו להשקיע? כלום! רק גרמת לו להבין שהוא לא נועד להיות גדול בתורה, ולכן חבל לו להתאמץ ולהשקיע.

"אנחנו חייבים להביא את הילדים שלנו ואת התלמידים שלנו להכרה הזאת, זה בסיס מאוד מאוד חשוב להצלחתם בלימודים בסייעתא דשמיא.

"אבל אני רוצה להוסיף עוד נדבך ליסודות החשובים האלו, וזהו שלב לא פחות חשוב: גם המגיד שיעור, הר"מ, המחנך, האבא והאמא, צריכים להאמין בזה. אם אנחנו ננסה לשכנע את הילד ולא נאמין בזה בעצמנו, לא תהיה לזה תועלת מספקת. המגיד שיעור שעומד בישיבה מול ארבעים תלמידים, צריך להאמין בכל לבו, שבכל אחד מהתלמידים שלו גלום הפוטנציאל להיות גדול הדור הבא. כך אנחנו צריכים לגשת למלאכה הזאת, אם אנחנו רוצים להצליח".

קושי אמת

"אחרי כל האמור, מגיע השלב של הלימוד עצמו. הלימוד צריך להיות באופן שיעניין את הבחורים. לא בצורה ש'אני יש לי איזה רעיון ואני מחפש מי שישמע אותי', אלא ההיפך הגמור, שהבחורים ירצו לשמוע מה שיש לי לומר.

"זכיתי ללמוד בחברותא עם הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל, שלימד אותי איך עושים את זה... הוא היה שואל את השאלה בצורה כזאת, שמתוך השאלה כבר הייתי מבין שיש כאן שלושה תירוצים אפשריים שאפשר לתרוץ עליה. הוא היה מציג את הסוגיא בצורה כזאת, שהשאלות הקשות היו מזדעקות מעצמן. הוא לא היה צריך לשאול אותן בכלל, אני כבר הייתי שואל אותו מראש, כי ההגשה שלו היתה כל כך מחודדת וכל כך חזקה, שהתהיות והמתמיהות עלו מעצמן.

מלשלים, או שבסוף יצליח התובע לשכנע את הדיינים לחייב אותו...".

התלמידים החלשים

"במשך 18 שנה היתה לי הזכות העצומה ללמוד בקביעות עם מורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא זצ"ל. קשה לתאר את החוויה של הלימוד עם אדם קדוש כל כך, ובעיקר עם אדם ששקוע כל כך בלימוד בעיון עמוק ונפלא.

"אני רוצה לשתף עם הציבור שאלה מעניינת ששאלתי אותו, ורבים מהר"מים בישיבות מתחבטים בה.

"למדנו רבינו, אמרתי לו, 'ש' בשיעור בחורים יותר חזקים ויש כאלו שהם פחות חזקים. אני יכול למסור שיעורים ברמה גבוהה בהתאם ליכולותיהם של הבחורים החזקים, ואני יכול להתאים את עצמי לרמה של הבחורים הפחות חזקים. מה היא הדרך הנכונה? כיצד צריכים לנהוג בעניין זה?

"השיב לי הרבי, שהבחורים החלשים תמיד ילמדו פחות מהחזקים. בחור שלומד 20 אחוז מהבחורים החזקים, ימשיך ללמוד 20 אחוז, גם אם הבחורים החזקים ילמדו פחות. ולכן, צריכים לשמור על הרף המתאים לבחורים החזקים, ולא להוריד אותו אל החלשים, כי על ידי כך נגרם לחלשים שהם ילמדו עוד פחות ממה שהם לומדים עכשיו..."

"אבל צריך לקחת בחשבון שהלימוד צריך להיות לימוד נכון. לא לומר סתם עוד ועוד שיטות של ראשונים ואחרונים. איך אמר לי הרבי זצ"ל: 'לימוד בעיון זה לימוד מעמיק, שיוורדים לעומק ההבנה של הפשט. אם לומדים ראשונים ואחרונים בלי להבין, זה כבר לא עיון אלא לימוד בקיאות, ואם כבר לומדים בקיאות, מוטב ללמוד אביי ורבא בבקיאות, ולא ללמוד את 'ר' ברוך בער' ו'ר' שמעון' בבקיאות'.

"כעין זה שמעתי גם ממורי ורבי הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל, שכבוגר ישיבת טשעבין זכיתי להיות מאוד קרוב אליו. הוא אמר לי שני משפטים מאוד נוקבים, אחרי שהתחלתי לשמש כמגיד שיעור בישיבה קטנה:

"בעצם כל מגיד שיעור בישיבה קטנה או מגיד שיעור בכתה ט' בחיידר, היה צריך להיות מגיד שיעור בישיבה גדולה ומפורסמת. אלא מה? הציבור עדיין לא מכיר בגדולתו, נו... מה הוא אשם? בגלל שהציבור לא מכיר בגדולתו הוא אמור לכלוא את כל הכישרונות העצומים שלו? לכן הוא מתחיל עם הלומד הכי עמוקים וההגדרות הכי דקות עם ילדים בגיל 13 או 14, ואם כך בשיעור א', מה יאמר המגיד שיעור של שיעור ב'? הוא חייב להוסיף ולהעלות עוד יותר את הרמה, וכך יוצא שהבחור סיים את שנותיו בישיבה כשכל השנים הוא למד את מה שמגיד השיעורים רצו ללמד, אבל לא למד את מה שהוא עצמו היה צריך ללמוד בהתאם לגילו...".

"משפט שני שמעתי ממנו כהדרכה, ושכדאי לכל מגיד שיעור ליכור אותו היטב, היה כזה: 'בעולם הזה נהנים מגידי השיעורים מהתלמידים החזקים והמוכשרים, אבל בעולם הבא אנחנו נהנה יותר ממה שלמדנו עם הבחורים החלשים'...".

"תבדוק אם הבנת מה כתוב, חשוב מה קשה לך בתירוץ הזה, האם אתה מבין את הסברא לחלק בין שני המקרים???"

"ככה מפתחים אצל הבחור את השאלה, את התהייה, מייצרים אצלו אפילו סקרנות. הוא חייב למצוא הסבר שיניח את דעתו, וכשמגיע השיעור הוא שמח ונהנה לשמוע את התירוץ וההסברים".

צבעים עזים

"ניקח לדוגמא את המשנה הראשונה ב'בבא מציעא'. 'שניים או חזים בטלית... זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה...'. "

"לכאורה זה ציור פשוט, כל אחד מבין את המשנה הזאת, אבל רגע, מה זאת אומרת 'או חזים', אם הם מצאו את הטלית, הם צריכים להכריז ולהשיב אותה לבעליה. שאלה קשה... הבחורים מתחילים לחשוב, נפתח דיון ער, מדובר כאן בעיר שרובה גויים, לא צריכים להשיב. אבל אם זאת טלית אז רואים עליה שהיא שייכת ליהודי, לא? מצד שני, אם זאת עיר שרובה עכו"ם יהודי שאיבד בה חפץ התייאש מיד... ואולי זאת בכלל לא טלית, אלא סתם בגד שבלשון המשנה נקרא טלית? ובכלל, למה זה בכלל לא נמצא בפרק הבא, פרק 'אלו מציאות' שעוסק בדיני השבת אבידה?

"אבל כדי שהבחור ישאל את השאלות הנכונות, צריכים 'לצבוע' את הסוגיה בצבעים מעשיים. מה זאת עיר שרובה עכו"ם, הבחורים שלנו לא מסוגלים בכלל להבין את זה. צריכים לתאר את המצב, כולם שם גויים, סינים, אם אבד לך חפץ בסין, אתה תבדוק מודעות של 'השבת אבידה'?"

"כשאני רוצה ללמוד עם הבחורים את הסוגיא של 'קם ליה בדרכה מיניה', אני מתחיל איתם בסיפור. יושבים בבית הכנסת בשבת אחר הצהרים, לומדים 'אבות ובנים', ופתאום שומעים 'בום' חזק בחוץ... יוצאים החוצה ורואים שנהג רכב התנגש במכונית שחנתה ליד בית הכנסת. נעבאך, רח"ל האיש 'תינוק שנשבה' נסע בשבת ועשתה תאונה שגרמה נזק כספי רציני מאוד.

"אחרי שבת מאתרים את הנהג הסורר, ובעל הרכב שניזוק מבקש ממנו את פרטי הביטוח... משיב הנהג הפוגע, אין לי ביטוח, נסעתי בלי רישיון... מה זאת אומרת בלי ביטוח? תשלם!

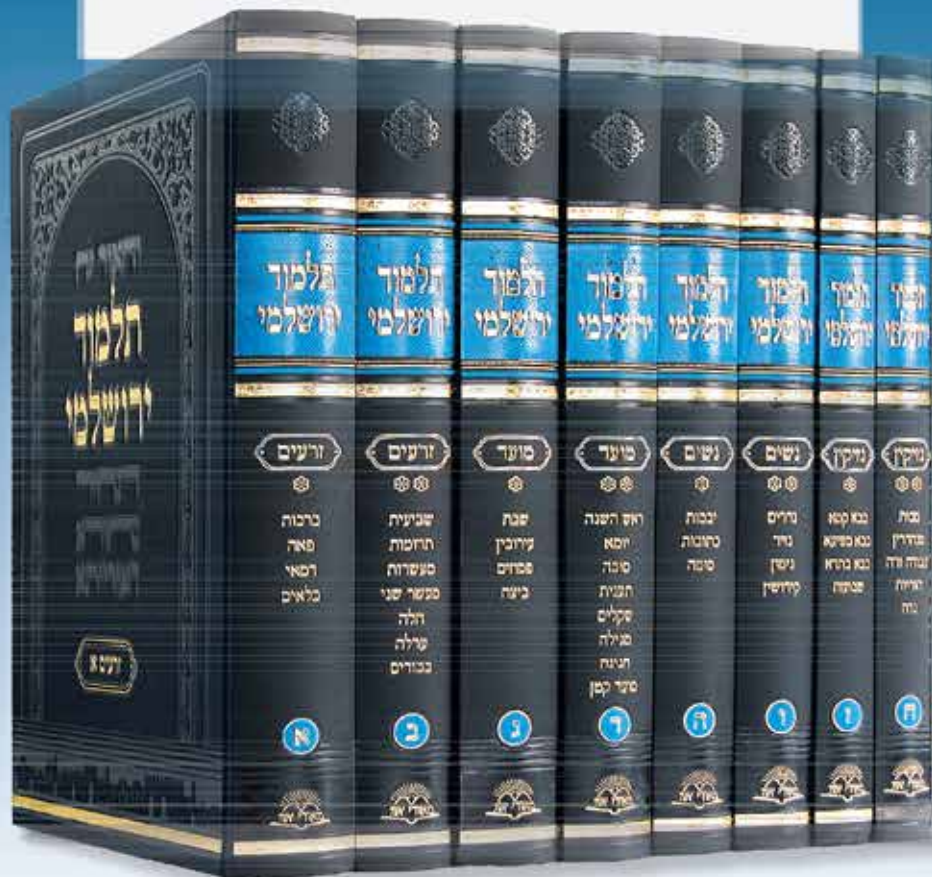
"אומר הנהג המזיק שהוא מוכן לעמוד לדיון ולהתמודד מול הניזוק, אבל הוא דורש שהדיון יתקיים בבית דין רבני. כמובן שזה מאוד מפתיע שיהודי שאינו שומר מצוות רוצה להגיע דווקא לבית דין רבני ולא לבית המשפט.

"מגיעים לבית הדין, האחד מציג את טענותיו ומספר שהאיש הזה הזיק לו כשנסע בפראות בלי רישיון ובלי ביטוח, והיהודי שהוא מאשר את כל הפרטים, אבל יש בפיו טענה ניצחת... 'זה היה בשבת!', הוא אומר, 'ומאחר ומי שמזיק תוך כדי חילול שבת מתחייב סקילה, ממילא הוא נפטר מתשלום ממוני... אתם צריכים לפטור אותי מלשלם מדין 'קם לי ברבה מיניה'...".

"אחרי שמציגים את הסוגיא בצורה כזאת מוחשית, אין אף בחור בשיעור שלא יקשיב ויתעניין וילווח את הסוגיא עד סופה, מתוך סקרנות טבעית ובריאה, הוא חייב לדעת אם הנהג הזה אכן פטור

תלמוד ירושלמי

מסודר מחדש בצורת הדף של דפוס פיעטרקוב-וילנא
 מוגה ומתוקן ע"י צוות ת"ח
 הדגשת ד"ה תורה אור השלם
 עין משפט ומסורת הש"ס ערוך מחדש
 ביאור הגר"א על זרעים ערוך מחדש מכת"י
 הגהות וחדושים

(פדגאציות וזכזה כ"ח)

* **מהדורת חתנים** * **מהדורת פנינים** *
 8 כרכים 9 כרכים

להשיג בכל חנויות הספרים

הפצה: יפה נוף 581-581-1599

"יצרתי קשר עם כל המכונים וההוצאות לאור שהיו קיימות אז, ושעסקו בהוצאה לאור של ספרי קודש, והצעתי להם, אם מישהו אחר לוקח את הפרויקט הזה על עצמו, אני לא נכנס לזה. זה באמת פרויקט ענק ועצום, זכות גדולה, אבל אם יש מי שיעשה את זה, אני מוותר מראש. אני לא רוצה לריב עם אף אחד ולא להתחרות עם אף אחד"

הג"ר משה חיים ליוש שליט"א, מייסד ההוצאה לאור 'מאורי אור', שההדיר ספרי ראשונים ואחרונים רבים, מספר על פרויקט חייו: ההדרת הש"ס הירושלמי וסיקול השגיאות הרבות

יוחנן וסרמן

כשענני המלחמה השחירו את שמי אירופה, נשא הרב ליפא ליוש את עיניו לעבר ארון הספרים שלו, והביט עליו בדאגה רבה. השמועות התחילו לזרום, הצורך הנאצי מתחיל לממש את זממו ולהכחיד את העם היהודי, אבל לא רק את הנפש הוא רוצה, אלא גם את הרכוש הרוחני ההיסטורי של עם ישראל - את ארון הספרים היהודי.

הנאצים ביצעו את מלאכתם בהתלהבות גדולה. בכל מקום אליו פלשו, הם אספו את הספרים ושרפו אותם למרבה הצער, ואכן, כתבים רבים אבדו מעמנו בשנות הזעם הקשות. כשנאלצו לנטוש את ביתם, ר' ליפא ליוש, רעייתו ושבעת ילדיו, היה חשוב לו רק דבר אחד: הוא הרים מרצפת, חפר ברצפת ביתו בור עמוק, והכניס את הש"ס שלו אל האדמה, מכסה אותו בעפר וסוגר במרצפת...

של השכנים, לעומתו, לא שפר עליהם, וכל האוצרות שטמנו נבזזו בידי הצוררים שרצחו וגם ירשו."

מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. רבי ליפא ליוש התאמץ מאוד כדי להדפיס את הש"ס הבבלי, אם חלילה ישתכח מישראל, ובנו, הג"ר משה חיים יבלחט"א, זכה בפועל להדפיס את הש"ס הירושלמי, ועוד ספרי ראשונים ואחרונים, במסגרת ההוצאה לאור 'מאורי אור' שבבעלותו, ולהרבות תורה בישראל, ועל כך בשורות הבאות בס"ע דשמ"א.

אכשר דרא

לפני כ-15 שנה, ישב הרב משה חיים ליוש באחד מבתי המדרשות בירושלים. בשולחן שלידו ישב אברך, שקוע באחת מסוגיות ה'ירושלמי'.

"אחר שעה רצופה שהאברך ישב במקומו", מספר הרב ליוש, "הוא קם לפתע, נסער. 'מת', הוא שאל ספק את עצמו ספק את סובביו, 'יקום כבר האיש שיעשה מעשה ויוציא את הירושלמי מחדש, בכתב קריא ונקי מהשגיאות הרבות?'."

"מדובר באברך שאני מכירו מישיבתנו המשותפת באותו בית

השכנים בבתי הסמוכים עסקו אף הם בהטמנת חפציהם בכדי שאלו יישארו ברשותם גם לאחר שתסתיים המלחמה. הם טמנו באדמה את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותם, אבל הרב ליוש טמן את הגמרא כשטעמו ונימוקו עמו: "אחר המלחמה", טען, "איני יודע אם ניתן יהיה למצוא ש"ס. הרשעים הרי מעלים באש את הספרים בכל מקום אליו הם מגיעים, וחלילה וחס שתשתכח תורה מישראל. הואיל וכך יש להקדים רפואה למכה, ולדאוג שלפחות ש"ס אחד יישאר בעולם, שאותו ניתן יהיה להדפיס מחדש ולהפיצו בישראל".

"המלחמה הסתיימה", מספר בנו הג"ר משה חיים ליוש שליט"א, "אבי איבד בה את רעייתו ושבעת ילדיו הי"ד. אבל למרות הטרגדיה האישית הקשה, הוא לא ויתר על הש"ס שבבעלותו. הוא הצליח לשוב לביתו, והרים את המרצפת. אמנם ניכר שמישהו חיטט באוצר, ואף נטל עמו את הכרך העליון, מסכת שבת, כנראה בכדי להעריך את שוויו, ולהסיק מכך על ערכם של יתר הספרים. אך יתר המסכתות שכבו להן בבור כבעת שהוטמנו, ואבי הסתער עליהן כשדמעות מציפות את עיניו.

"אחר העלה את הכרכים לארץ, והם מונחים עד היום בביתי. גורלם

הש"ס העתיק שנטמן באדמה ושרד את השואה

שהוצאותיה עשויות להכפיל ולהשליש את עצמן ויותר. "היזמה אינה מתאימה", אמרו, "ליחיד העמל בכוחות מצומצמים, בחדר שאינו אלא ארבע אמות רבועות, נעדר כל משאבים שבהם כרוך פרויקט כה ענק". אך הטענות הללו, למרבה הפלא, לא מצאו להן אוזן קשבת:

"אדרבא, עם כל טענה שהושמעה, רק התעצמה בליבי התחושה שזו היא המטרה שהועידו עבורי", הוא חותם. הרעיון החל קורם עור וגידים, גם משקיע נמצא לפרויקט, והוא יצא לדרכו כאשר צוות מצומצם אך איכותי של ת"ח, עמל על הגהת דפי הירושלמי החל מה'מאמתי' שבריש מסכת ברכות, כאשר התקוה היא להגיע גם לתיבת הש"ס האחרונה.

והתחזיות, גם הפסימיות, התממשו. הפרויקט התברר כמורכב הרבה מכפי שניתן היה לשער מראש. המלאכה שהאומדנים דברו כי תשתרע על שנתיים - התמשכה לחמש שנים, סכומי ההשקעה אף הם הכפילו והשלישו את עצמם, וזאת משום שאט אט גלשה העריכה לתחומים נוספים: אם בשלב הראשון דובר רק על הצמדות לטקסט עצמו, כלומר הוצאת הירושלמי כמתכונתו עם תיקונים והגהות הכרחיים ומקסימום גם להדגיש את 'דיבורי המתחיל', הרי שבהמשך התברר כי המלאכה בצורה זו לא תהיה מושלמת.

כך התרחב הצוות, הם השקיעו כל אחד את מיטב הכישרים, הזמן והמאמצים, כדי לעמוד ביעדים המחודשים שהציבו לעצמם. הם סדרו מחדש את דברי הירושלמי על המפרשים, סיקלו טעויות ותקנו שיבושים שהשתרשו במשך השנים, כאשר הם עצמם משתאים מהכמות העצומה של השגיאות שהשתרבו לש"ס הירושלמי: עיקר הטעויות התרכזו במסורת הש"ס ובעין משפט, אך היו גם טעויות רבות בגוף דברי הגמרא. הטקסטים של המפרשים אף הם לקו בשיבושים רבים שחייבו תיקון.

התיקונים כולם נעשו על פי הוראת גאוני הדור, עמם התייעצו לאורך כל הדרך, תוך שימוש בצורה הוותיקה של כתיבת הגירסה

מדרש", הוא ממשיך ומספר. "לא ידעתי את שמו, אך הכרתי את התמדתו. הוא ישב בכל יום ולמד את סדריו, בבלי, ירושלמי והלכה, ומריסי עיניו ניכר שהוא מאלו שזכו לגלות את המאור שבתורה, ולהתענג על מתיקות הגמרא. אך כעת הוא נראה כאוב, אפילו מיואש, בעת שהסביר לחברו את המועקה המטרידה אותו: "דבר אחד הוא לעמול על הבנת סוגיה ולרדת לעומקה, ודבר שני הוא 'לשבת' שעה ארוכה על קטע גמרא, ולגלות בסופו של דבר, שהפירוש השגוי נגרם רק בשל מילה שנכתבה בשיבוש, ציון של ה'עין משפט' שאינו נכון או טעות מזעזעת של 'הבחור הזעזער' שהשתרשה ב'פני משה' ונקבעה לדורות.

"היום, כאשר דרא וספרי הקודש יוצאים חדשים לבקרים בהוצאות מהודרות ובאותיות מאירות עיניים, בסדר בהיר ובעריכה מחודשת; כאשר מול הוצאות מפוארות כאלו מתקשה גם ה'בעל דבר' עצמו למצוא תירוץ שיניא את הלומדים מללמוד - איני מבין מדוע טרם קם האיש או המכון, שיוציא את הירושלמי מחדש, כמתכונתו המיושנת ואף בלא פירושים וביאורים. מה אנו מבקשים? רק הדפסה חדשה ועריכה נקיה מטעויות...".

במקומו ישב הרב ליוש שמע את השיחה כולה, מתחילתה עד סופה. "שמעתי את הדברים והסכמתי עם האברך בכל מילה. מי כמוני יודע כמה קשה ללמוד ולהבין את דברי הירושלמי, וכל זאת רק בשל ההדפסה המשובשת של הש"ס, שמזה שנים היא נדפסת במהדורות צילום שוב ושוב, בלא שימצא מישהו שיסקל את הטעויות הרבות, ויוציאה לאור עולם בפאר ובהדר כמגיע לה. "בעוד ששפר עליו גורלו של הבבלי, המשיך הירושלמי לשבת בקרן זוית חשוכה. אמנם פה ושם ראו אור המסכתות שהודפסו מחדש בידי המכונים שהוקמו בעשורים האחרונים, אך הש"ס כולו נדפס ללא שינוי מאז ההדפסה האחרונה שבוצעה לפני כ-100 שנה, בדפוס וילנא-פיטרקוב בשנת תרע"ז...".

"אבל קושייתו של האברך לא נותרה ללא מענה. ראיתי כי הדבר נוגע לו, נגשתי אליו ובשרתי לו: תנוח דעתך, עוד זמן מה, בעוד חודש או חודשיים, וגם אתה, ככל המוני בית ישראל, תזכה ללמוד את דברי הירושלמי מתוך המסכתות, שיראו אור בדפוס חדש ובעריכה מחודשת. הירושלמי היה אכן מונח בקרן זוית, אך קרוב היום בו הוא יועמד בקרן אורה".

גדול ממידותיו

חלום ההדרת הירושלמי מחדש, קינן במוחו של הרב ליוש שנים רבות קודם לכן. הוא עסק רבות בהוצאה לאור של ספרי הראשונים והאחרונים, שעד כה לא זכו להידפס מחדש אלא הועתקו שוב ושוב במהדורות צילום, על טעויותיהם ושיבושיהם, וכל הזמן חשב בלבו לעשות את אותו הדבר גם עם הש"ס הירושלמי.

חבריו לתחום ניסו להניאו מלגשת לביצוע המשימה. "זו מלאכה שרואים את תחילתה אך לא את סופה", אמרו כששמעו על הרעיון היזמוני וחסר הסיכויים. מבצע כזה מתאים להוצאת ספרים וותיקה ומבוססת, שמאחוריה נדיבי עם שישאו בעול ההדפסה,

בשעת מעשה התפלאתי מאד, מדובר על אדם שהתפאר באוזנינו באותה פגישה, על העסקים אותם הוא ביצע בארץ, תוך שהוא גורף לכיסו סכומי כסף שאצל אנשים מהשורה מופיעים רק בחלומות... אנחנו יושבים בדירה ששווה מליונים ושרק האחזקה החודשית שלה עומדת על אלפים רבים כל חודש, והכל בשביל כמה שבועות ספורים בשנה בהם הוא נמצא בארץ, אז למה הוא 'מתקמצן' על פרוטות בודדות של תאורה שדולקת לשווא?...

הרב ישראל היימן על התנהגותם של עשירים ובני מלכים

"וּפְרָעָה חַלְמִים" (בראשית מ"א, א')

לפני תקופה לא ארוכה הזדמן לי לפגוש יהודי יקר, בעל יכולת נכבד ונדיב גדול לצרכי צדקה חשובים. ישבנו בדירה השייכת לו, ומאכלסת אותו ואת משרדו בתקופות הקצרות בהן הוא נמצא בארץ הקודש, במגדל דירות הצופה על ירושלים ממבט פנורמי מדהים. דירה רחבת ידיים, מאובזרת בכל השכלולים והטכנולוגיות שנועדו להפוך את החיים למענגים... הרחבות והעשירות זועקות שם מכל פינה. הוזמנתי בתוך מספר מצומצם של אנשים העוסקים בצדקה וחסד, לארוחת ערב מושקעת ומפוארת במחיצתו של העשיר הנדבן, במסגרת מיום מסוים אליו הוא נרתם ושהיה אמור להועיל ולהזניק את המטרה לשמה נועדנו.

הוא ישב שם בנינוחות ובסבר פנים יפות, בס"ד גדולה הוא אכן השתכנע להירתם ולרתום את חבריו ומכריו לעניין שלשמו התכנסנו. האווירה התחממה וארוחת הערב הפכה למעין מפגש היכרות נחמד וקליל.

אנקדוטה אחת נחרטה בליבי מאותו מפגש, משהו שרשמתי לעצמי בראש שאני צריך לבדוק אותו. במהלך הערב הארוך ששהינו שם, ספרתי לפחות שש הערות אגביות שונות של מיודעינו הנדיב הגדול לאנשים, על חוסר שימת לב לדברים שקשורים לחיסכון. הוא העיר לאחד שמילא מים צלולים מהקולר בכוס לשתייה חמה, על כך שהוא יכול היה לקחת כוס חד פעמית פשוטה. הוא העיר לשני שישגור את ברז המים שהוא השאיר פתוח יותר מידי לטעמו, לשלישי הוא ביקש לסגור את החשמל היכן שלא היה צריך אותו באותה שעה, וכן על זו הדרך, כשלכל הערה קטנה כזו שנאמרה באגביות ובשיא החביבות, התחברה התוספת שחבל על הכסף, או לא צריך לבזבז סתם וכדומה.

בשעת מעשה התפלאתי מאד על ההנהגה הזו, מדובר על אדם שהתפאר באוזנינו באותה פגישה על העסקים אותם הוא ביצע בארץ באותו שבוע וקצת שהוא היה כאן, תוך שהוא גורף לכיסו

סכומי כסף שאצל אנשים מהשורה מופיעים רק בחלומות... אנחנו יושבים בדירה ששווה מליונים, ושרק האחזקה החודשית שלה עומדת על אלפים רבים כל חודש, והכל בשביל כמה שבועות ספורים בשנה בהם הוא נמצא בארץ. אז למה הוא 'מתקמצן' על פרוטות בודדות, של ההבדל בין סוגי הכוסות או על שעה קלה של תאורה?...

ימים ספורים אחרי אותו ערב נפגשתי עם אחד מאנשיו של העשיר דנו, במסגרת ההתעסקות באותו פרויקט גדול. שיחה נעימה וידידותית התגלגלה בינינו, והוא העביר לי בין היתר את התרשמותו הטובה של אותו יהודי עשיר מהקבוצה שנפגשה איתו, ואת החיבור שהוא חש כלפי הפרוייקט. השיחה נסתה קצת לעסוק בעשיר הזה ובתחושותיו, ובאופן פלאי הוא התחיל להסביר לי איך מתנהגים עשירים בחיי היום יום.

הוא סיפר לי לתומו, דבר שכנראה מי שבא במגע עם שכבת העשירון הזו יודע היטב: אדם שמשקיע הרבה מאד בהשגת הכסף, מרגיש אחריות גדולה אליו ואיכפת לו מכל שקל, לא מפריע לו לבזבז עשרות אלפים ואפילו יותר במחי יד ובהינף חתימה, למה

והשאלה זועקת, מדוע? האם בגלל שהחרטומים הראשונים לא כל כך מוצלחים מגיע להם למות? אפשר לשלול להם את רישיון החרטום ולסגור את העניין... והאם בגלל שיוסף 'חרטום' יותר מוצלח מהם, הוא מתמנה למשנה למלך?

רגיל, הוא מיד מבין שמדובר על משהו מדיני וכלל עולמי, כראוי לממלכה השלטת הגדולה בעולם באותה העת, הוא מפרש את כל החלום ומתאים את הפתרון למידת המלכות הנכונה וליכולותיה, וממילא אין מתאים כמוהו להיות משנה למלך, הוא מבין את עומקה של המלוכה ואת משמעותה כהוגן. הוא מבין שמלך לא חושב כמו כל אחד, הוא לא חולם את מה שכולם חולמים, הוא לא מתעסק בזוטות שהמון העם מתעסקים.

ללמדך, סיים אותו מגיד, הלא מאן מלכי - רבנן, כל עמל בתורה וכל עובד אלוקים צריך לחוש את התחושה הזו, להבדיל, כמו פרעה. אנחנו בדרגה אחרת, לא חושבים, מתעסקים או מדברים כמו המון העם. כן, אפילו החלומות שלנו אמורים להיות אחרת...

והרי הדברים קל וחומר, אם מלוכה העוברת בירושה מאב לבנו, משהו שבדרך הטבע הנורמלית לא עובדים עליו בשביל להשיג אותו, מצריכה שמירה והתייחסות כזו, גינונים שמתבטאים לא רק בהתנהגות, אלא בשינוי דפוסי החיים ובעמידה על המשמר, על כל דיבור ומחשבה. מלוכה כזו של מאן מלכי רבנן זו הלא מלוכה שנרכשת בדי עמל, זהו דבר שהרוכשים אותו עמלים עליו יום יום ושעה שעה. והזהירות בכל פרטי המלוכה עד הדברים הקטנים שלה, צריכים להיות גדולים שבעתים.

אם עשיר העמל על כספו ביזע ובמאמץ, לא נותן לאף שקל להתבזבז סתם, מלך שרכש את מלוכתו בעמל גדול הרבה יותר, וודאי שלא יכול לאפשר לעצמו 'לבזבז' אף חלק ממלוכתו הרמה והנשגבת.

העמל בהשגת מדרגת המלוכה, צריך להביא אותנו לשמור לפרטי פרטים על כל חלקי המלוכה, מדיבור עד מחשבה ומהליכות מלכותיות עד מעשים עם עצמנו ועם זולתנו. לא לפגום במלוכה, להתנהג לחשוב ואפילו לחלום כראוי למעמדנו הרם. עשירים אנחנו! מלכים בכיפה! הבה ונהיה ראויים.

שהוא צורך בעניין, אבל הוא לא יתן אפילו לשקל בודד להתבזבז סתם. "יש עשירים", הוא המשיך להחכים אותי, "שלא עובדים כל כך קשה בשביל כסף, הם משקיעים בדברים מניבים, או שאחרים עושים את העבודה בשבילם, והם בגדול יושבים ונהנים מהכסף, אלו בדר"כ לא איכפת להם כל כך, אבל יש כאלו, והיהודי עליו אנחנו מדברים נמנה עליהם, שעובדים קשה יומם ולילה, בשביל להרוויח את מה שהוא מרוויח, ולכן הם חרדים על כל שקל שמתבזבז לחינם, אפילו שהעיסוק שלהם ותנודות הכסף אצלם נעשים על סכומים של קצת יותר ממה שאנחנו מכירים... הוא אפילו לא שם לב שהוא מעיר כל כך, זה בא לו בצורה טבעית ובאינסטינקט".

התובנה הזו התחברה לי עם דבר נפלא, אותו שמעתי לפני כמה שנים ממגיד מפורסם.

במדרשים מתואר אותו בוקר גורלי בארמון פרעה, כבוקר דרמטי ולא שגרת. פרעה שמתעורר בבעתה אחרי חלום נורא, רוחו מתקשקשת בתוכו והוא לא מצליח להירגע. הוא קורא לחרטומים ואלו מנסים את מזלם בניחושים מניחושים שונים. אלו אומרים שבע בנות תוליד ובע בנות תקבור, אלו אומרים שבע בתים תבנה ושבע בתים תהרוס וכן על זה הדרך. את כולם פרעה דוחה מעל פניו במהירות. במדרש תנחומא מבואר שהוא שלח את כל אותם חרטומים כושלים אל הגרדום, בגלל שהם לא הצליחו לפתור לו את החלום בצורה נכונה.

לעומת זאת, יוסף הצדיק שמובהל במהירות אל הארמון ממעמקי בור הכלא, ופותר עד מהרה את החלום לשביעות רצונו של פרעה נהפך בו ביום למשנה למלך ולשליט על כל ארץ מצרים.

והשאלה זועקת, מדוע? האם בגלל שהחרטומים הראשונים לא כל כך מוצלחים מגיע להם למות? אפשר לשלול להם את רישיון החרטום ולסגור את העניין... והאם בגלל שיוסף 'חרטום' יותר מוצלח מהם, הוא מתמנה למשנה למלך? ניתן לתת לו תעודה ואפילו פרס אבל מה מוביל את פרעה להפוך אותו לשליט כמעט יחיד על ארץ מצרים, שליטה מלאה של "רק הכסא אגדל ממך" במחית פתרון חלום?

אלא שהביאור הוא, שכשפרעה מתעורר באותו בוקר ורוחו מתקשקשת בתוכו, הוא מבין שמהו עומד לקרות. כשבאו החרטומים ופתרו לו את החלום בכל מיני פתרונות שקשורים אליו אישית, פרעה התקצף: "מה חושבים אתם לעצמכם?", הוא שאל אותם, "שאני עסוק באותן שטויות רדודות שאתם עסוקים בהם? האם נראה לכם שמלך המעצמה הגדולה בתבל, חולם על אותם הבלים עליהם שאר אנשי העולם חולמים? אין זאת אלא שאתם לא מבינים בענייניה של מלכות, ואין אתם מכירים את עומק ועוצמת המלוכה". על זה היו החרטומים ראויים לעונש החמור. בעוון מרידה במלכות, בעוון חוסר ההכרה ביסודה של המלכות.

לעומת זאת יוסף שמגיע מתוך הכלא, הוא נמצא שם שנים רבות, ולא ידוע אפילו מאיזו שכבה בעם הוא מגיע. אם ממשפחה חשובה או מדלת העם. והנה הוא אך שומע את ענין החלום, הוא מיד תופס את עומק הנושא, הוא מבין שמדובר כאן על חלום מלכותי ולא

"כעת תחזיק את בובת הנייר, ותדמיין שהבובה מתחילה לחיות. הלב שלה החל לפעום מכוחך... המוח עובד, והיא מביטה בך בעיניים שאתה עצמך גזרת לה, בך עצמך. מה נראה לך היא חושבת שהיא מסתכלת עליך כעת, כשהיא יודעת שאתה גזרת אותה ויצרת אותה?". "רבי אהרון!"- אמרתי לו- "מה אתה רוצה ממני? קרה משהו? הכל בסדר?"

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א: בואו נגזור בובת נייר

"להזדוית ולהלל לשמך הגדול"

שוחחתי בטלפון עם ידידי הרב הגאון רבי אהרון גינוער שליט"א, תלמיד חכם חיפאי, ובשיחתנו עלה הנושא של הודאה להקב"ה. בן שיחי ביקש שאטול דף נייר, אקח מספריים ואתחיל לגזור צורת בובה.

למען האמת, חשבתי שדעתו השתבשה עליו מעט, אבל מילאתי את רצונו. על שולחני הונח דף נייר מקושקש כל שהוא ומשום מה, היו על השולחן גם מספריים, שהילדים השאירו מעיסוקי הצהרים. גזרתי צורה של בובה מגושמת ואמרתי לו: "חתכתי צורה של בובה. נו, מה עכשיו?"...

"כעת תחזיק את בובת הנייר, ותדמיין שהבובה מתחילה לחיות. הלב שלה החל לפעום מכוחך. אתה יצרת לה לב פועם. המוח עובד, והיא מביטה בך בעיניים שאתה עצמך גזרת לה. היא מסתכלת לראשונה כמי שיצר אותה, בך עצמך. מה נראה לך היא חושבת שהיא מסתכלת עליך כעת, כשהיא יודעת שאתה גזרת אותה ויצרת אותה?"

"רבי אהרון!"- אמרתי לו- "מה אתה רוצה ממני? קרה משהו? הכל בסדר?"

"תענה. תנסה לדמיין מה היתה המילה הראשונה שלך, שהיית אומר למי שגזר אותך מחתיכת נייר ועשה אותך חי, נושם, חושב ומדבר..." "הייתי אומר: אוהו!!!..."

"זהו!"- התמוגג בן שיחי - "שמתי לב מה אמרת מיד, כמעט ללא מחשבה? קראת קריאת התפעלות. קריאת ה'אוהו' הזאת אומרת, שבובת הנייר שחיה ונושמת, מבינה ומכירה שאתה יצרת אותה, אתה הפכת חתיכת נייר למשהו פועם וחי. בובת הנייר הזאת מבינה, כמעט באופן טבעי, שהיא חייבת להכיר בך ולהתפעל ממך. זאת תודה אמיתית. הכרה פשוטה למי שהעניק לך, החיה אותך והפך אותך מגוש עפר, בשר ודם, לאדם חי ונושם, מדבר ופעיל, חושב, רואה, שומע, הולך וגם מחייך..."

"נו, ומה הלאה?", אני שואל. "איזה יחס היית מצפה ממנה? שהיא תגיד לך 'תודה ולהתראות' זהו? בוודאי שלא. אנו אומרים בכל יום בתפילת שחרית 'הוא עָשָׂנו.

וְלוֹ אֲנַחְנוּ. אֲנִי אֹמְרִים בְּשַׁבָּת, בְּתַפִּילַת 'נִשְׁמַת': 'עַל פֶּן אֲבָרִים שֶׁפִּלְגָתָ בָּנוּ. וְרוּחַ וְנִשְׁמָה שֶׁנִּפְחַתָּ בְּאַפִּינוּ. וְלִשְׁוֹן אֲשֶׁר שָׁמַתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וַיִּבְרְכוּ. וַיִּשְׁבְּחוּ. וַיִּפְאֲרוּ. אֶת שְׁמֶךָ מִלְּפָנֵינוּ תִּמְיֵד. כִּי כָּל פֶּה לֶךָ יוֹדֶה. וְכָל לִשׁוֹן לֶךָ תִּשְׁבַּע. וְכָל פֶּה לֶךָ תִּכְרַע. וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִּשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל לִבָּבוֹת יִירְאוּךָ. וְכָל קָרֵב וְכָל יוֹתֵר יִזְמְרוּ לְשִׁמְךָ'. וְהִנֵּה ה'בּוֹבָה' הַזֹּאת, שֶׁהִיא כְּמוֹבֵן מִשְׁלֵל אֵלֶיךָ וְאֵלַי, אֵל כּוֹלֵנוּ, זְקוּקָה לְהַנְשֵׁמָה קְבוּעָה, לְתַחֲזוֹק בְּכָל רֵגַע וְרֵגַע, וְהִנֵּה אֵתָּה מִבֵּין שְׁמֵי שִׁיבֵר אֹתָךְ נִמְצָא כְּרֵגַע מוֹלֵךְ. גַּם בְּרֵגַע זֶה הוּא מִסְפֵּק לְךָ אֵת הַחֲמִצָּן. מַה תְּרַגֵּשׁ?"

"רפיסות מוחלטת, כניעה טוטאלית, יראה ופחד", אני מתחיל להבין את קו המחשבה שלו.

"אכן. כך אדם צריך להרגיש כשהוא כורע ומשתחוה לפני בורא העולם. אני מכיר אברך מהשכונה שלנו שתרם כליה מגופו לאבא לתריסר ילדים, שהיה חולה במשך שנים רבות וחיינו עברו עליו בסבל בל יתואר. כעת תדמיין את חדר הניתוח. התורם, גם הוא בעל משפחה ברוכת ילדים, יוצא לחדר השני, שם העבירו כעת את הכליה שלו ליהודי החולה. מה הן התחושות? כיצד אפשר בכלל להכיל את רגשות הכרת התודה של החולה, שחיינו ניצלו עכשיו בזכות תרומת הכליה שלו? ומה יקרה כעת אם האברך שתרם לו כעת כליה, יבקש ממנו שיעביר בשבילו מכתב לשכן שלו, האם יתכן

שמי שקיבל ממנו כעת את הכליה, יגיד לו: 'אני קצת עסוק עכשיו... תתקשר אלי בבקשה מחר?'... בודאי שלא. הוא יעשה את הכל כדי להכיר טובה, להודות בכל דרך אפשרית ולעשות את הכל למענו של מי שתרום לו כליה..."

"וכן" - המשכתי בעצמי - "הוא לא יגיד לו רק 'תודה רבה' וילך לענייניו וזהו. הוא יחוש שהוא חייב את הכל כלפי מטיבו ואיש חסדו. זה מה שנקרא בלשוננו 'אסיר תודה'. מרוב שאני חייב לך תודה, אני אשמח להיות אסיר שלך. אני מכיר טובה כלפי מי שמטיב עימדי כל כך הרבה, עד שאעשה הכל בעבורו, כמו אסיר הנמצא בבית הסוהר, שאין לו כלום בעולמו, מלבד מי שמחזיק אותו..."

חברי לשיחה נאנח ואמר: "ומה קורה איתנו? מתקשרים אלינו באמצע ברכת המזון ואנחנו רואים על הצג שהשיחה הנכנסת היתה ממישהו חשוב, שעזר או שיעזור לנו, ואז אנחנו, לפעמים מבלי משים, ממהרים לסיים את הברכה וממהרים לענות לשיחה. לפעמים אנחנו סוגרים את הגמרא ועונים או פונים למישהו ש'לא נעים לנו ממנו'. אבל האמת היא, כך שמעתי מהגרא"מ קירשנבוים שליט"א, ר"מ בישיבת נחלת הלויים, ש'הראשון שצריך להיות ש'לא נעים לנו ממנו' זה הקב"ה, שמחיה אותנו עכשיו..."

המושג של 'תודה' מתחילה בהכרה פשוטה: מי עשה לך מה שאתה מודה לו. כשאנו עולים לאוטובוס ואומרים לנהג 'תודה', אנחנו מכירים שהוא זה שבזכותו נגיע למחוז חפצינו, אך בד בבד אנחנו יודעים שגם שילמנו לו על הנסיעה ושבזכותנו, ובזכות נוסעים נוספים, הוא יקבל החודש משכורת. אך כשאנו מודים ליהודי אלמוני שתרום בעבורנו כליה, לאחר שעבר בדיקות ממושכות, שכב בחדר הניתוחים ועבר ניתוח לא פשוט, וכל זה שלא על מנת לקבל פרס, אנחנו מכירים בטובה שהוא עשה לנו באופן שונה לחלוטין.

אנו מכירים לו טובה ומוכנים לעשות הכל בעבורו, ככל שיחפץ. "מודים לאו לשון הוד, אלא לשון תודה, שאנו מודים בו ולא כופרים. (רש"י סוכה מה, ב). 'אמרתי לא אראה ק-ה', פירש רבינו סעדיה ענין הודאה, ונכון הוא, כי ראות הק-ל הוא ההודאה והשבח לפניו והתבונן בדרכיו" (רד"ק ישעיהו פל"ח).

הודאה היא ההיפך מכפירה במי שאתה חייב לו טובה. כדי להגיע להודאה נכונה ולא לכפור בטובתו התמידית של יוצרנו, כותב לנו הרד"ק, עלינו להתבונן בדרכי ה', להבין כיצד נוצרנו יש מאין, כיצד מליוני תאים, צינורות ומכונות פועלים הרגע בגופינו, בכוחו העכשווי של הבורא, שברגע זה ממש מעניק לנו תנאי מחייה מופלאים, כמו מערכת השמש, האור, החמצן, התבואה הגדלה, הצמחים ובעלי החיים שאנו אוכלים, ועוד רבבות פרטים ופריטים הפועלים עכשו כדי להחיות ולהזין ולשמח אותנו. הקב"ה מעניק לנו ברגע זה שתי כליות, מח ולב, ידים ורגלים, עינים ופה ועוד אלפי פרטים מדהימים. דוגמה אחת: בשטח של 6 ס"מ של עור מצויים 1,300 תאי עצב, 100 בלוטות זיעה, 3 מיליון תאים ו-3 מטרים של כלי דם, אם נשטח אותם בשורה ארוכה. אם נתבונן בניסיון שבכל יום עמנו-ממילא נהיה אסירי תודה ונשמח לקיים את רצונו יתברך.

---- "כְּדֵי לְהוֹדוֹת וְלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל נְסִיךְ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ".

מובא בספרים דבר נפלא: ישנם שתי דרכים לעורר אדם משינה עמוקה: להרעיש לידו או להדליק לו את האור בחדר. בראש השנה אנחנו 'מרעשים' בקול השופר ובחנוכה אנחנו מדליקים את האור. ההתחזקות של ימי החנוכה, היא להאיר לעצמנו את הנקודות הרבות שאנו חבים הודאה ושבח ליוצרנו. לשבת מול הנרות ולהבחין בתופעה הנפלאה הזאת, שגר דולק, שאנחנו עצמנו 'דולקים', שהכל מסביבנו דולק ובווער, חי ופועם, בכוחו של "בעל הבירה". ואז ממילא תפרוץ מקרבנו הודאה, המחייבת הכרה במי שאמר והיה העולם.

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

הוא רואה ילדים שחורים משחקים, וצליל השפה שלהם נשמע לו מוכר מאוד. הוא התקרב אליהם ונוכח לדעת שאוזניו לא הטעו אותו. הכושים הקטנים האלו שמשחקים על הדשא, מדברים אידיש! היהודי נפעם. כושים דוברי אידיש? על כזה דבר הוא עוד לא שמע מעודו

מגיד המישרים הג"ר עמרם בינעט, ממגידי השיעורים של 'דרשו'
בתלמוד ירושלמי, עם מסר עוצמתי מפרשת מקץ

יש גם יראת שמים, אבל אדם שהושלך לבור וכבר שכח איך נראית צורה של יהודי, כמה אפשר לצפות ממנו. ובכל זאת, יוסף הצדיק עומד בצדקותו, לא מאבד לרגע את המעמד שלו כאחד מי"ב שבטי י-ה. הוא עם אותה יראת שמים, אותה אמונה תמימה ויוקדת, כשמוציאים אותו החוצה הוא אומר שוב ושוב שזה הכל מאת הבורא יתברך, הוא אין לו שום דבר מעצמו, הוא לא חכם ולא מבין, זה רק הקב"ה נותן לו חכמה. מה התוצאה של התנהגות כזאת? אדם שעובד את הקב"ה רק בשביל הקב"ה בלי שמישהו יראה אותו, בלי שמישהו יעריך אותו על כך לבד מהקב"ה בכבודו ובעצמו, אדם כזה זוכה להיות מלך! יש פה חיזוק מאוד גדול גם לאנשים בני זמנינו, במיוחד בשנות הנעורים, אבל לא רק. מסתובבים בינינו בחורים, ילדים, אברכים, נערות ועקרות בית, אנשים שמרגישים שאין להם כלום בעולם. היחסים עם הקרובים לא טובים במיוחד מסיבות כאלו ואחרות, המשגיח בשיבה 'שם עליו עין עקומה', בין החברים לא מתייחסים אליו, משפילים אותו. לפעמים הוא גם סובל מאיזה מום גופני או לקות כלשהי, או אלף ואחת סיבות אחרות שגורמות לו להרגיש נחות, וגורמת לאחרים להרגיש שהוא נחות מהם.

בפרשות אלו אנחנו זוכים לעסוק בדמותו המיוחדת של יוסף הצדיק, מי שמסמל מצד אחד את השיא של יכולת העמידה בניסיונות הקשים ביותר, ומאידך הוא גם מסמל את המצב של "ויריצוהו מן הבור", כשברגע אחד הנער שנמכר לעבד, האיש שבילה 12 שנה בתנאי כליאה קשים במיוחד, אחרי שנים של עבדות, יתום מגיל צעיר, זרוק מכל העולמות, פתאום ברגע אחד הוא יוצא החוצה, רוחצים אותו מלבישים אותו, מסדרים אותו וכעבור זמן קצר מאוד ממנים אותו להיות משנה למלך...

למעשה אנחנו רואים דבר פלא. כל אחד מאתנו יכול להצביע על איזה חבר שהיה לו בשנות הילדות, שאף אחד לא צפה לו גדולות ונצורות, ובכל זאת הוא הגיע לדרגות יוצאות דופן.

אנחנו רואים שלפעמים דווקא הילד הכי דחוי בחברה, זה שלא שיתפו אותו במשחקים, ושלא היו לו חברים, לפעמים הוא גם בא מבית שלא תמך בו, בלשון המעטה, ובכל זאת, הוא הצליח בחיים ויצא שמו לתהילה כתלמיד חכם מופלג, רב קהילה, מחבר ספרים תורניים, או לחלופין איש עסקים אמיד ותומך תורה יוצא דופן.

כשאנחנו רואים את זה אנחנו עומדים ותוהים.. איך זה קרה? איפה הסתתרו הכישרונות האלה כשהוא היה ילד, או בחרו צעיר בשיבה. למה מכל הבחורים המוצלחים שלמדו בשיבה, אף אחד לא יצא מורה הוראה כזה גדול, ודווקא הוא הצליח מעל ומעבר למצופה? והתשובה היא, שההצלחה של אנשים לא בהכרח קשורה לשאלה אם הם היו פחות מוצלחים ומקובלים בתור ילדים ובחורים... או שהם היו יותר מוצלחים.

כמה זה תלוי באמת?

בואו נחזור רגע ליוסף הצדיק ונתבונן בניסיון הקשה שהיה לו. הוא נזרק מכל העולמות, נמכר לעבד, עד שהוא כבר הצליח קצת בתור עבד, הוא עמד בניסיון גבורה והושלך לכלא. 12 שנה הוא לא ראה אור יום. 12 שנה, והוא לא רואה את הסוף. אף אחד לא אמר לו מראש, שיום אחד הוא יצא מהכלא. אולי הוא יישאר שם עד יום מותו? אין לו שום מושג.

לכאורה, כל אדם אחר בעולם, כשהיה מגיע לכזה מצב היה מאבד צלם אנוש. בוודאי היה מאבד את יראת השמים שלו רח"ל. הרי מה מחזיק אותנו במסגרת? החברה, המשפחה, המחויבות הקהילתית,

את כל משפחת ברונר מהבית, והזהירו אותם שאם לא ישלמו את השכירות על השבועות האחרונים בתוך כך וכך ימים, רע ומר יהיה סופם.

הם יצאו לרחוב, ר' דוד עם אשתו והילדים, חיפשו מקום לשהות בו, ומצאו איזו מדשאה מטופחת בפאתי העיר, התיישבו על הדשא והשתכנו במקום. מעכשיו הם גרים כאן, על הדשא. באמריקה קוראים לזה 'הומלסים', ולמרות שהתופעה הזאת של 'הומלסים' קיימת שם עד היום, בדרך כלל מדובר באנשים בודדים. משפחה שלמה שמתגוררת ברחוב, זה דבר חריג מאוד.

עבר שם יהודי שומר תורה ומצוות שהבחין בהם, ונחרד. "מה זה? מה אתם עושים פה", הוא שאל, ור' דוד סיפר לו את הסיפור המלא. הוא לא מוצא עבודה שבה אפשר לשמור שבת, ולכן הוא נשאר בלי עבודה ובלי שום הכנסה...

השיב לו היהודי כשחמלה גדולה נשקפת מעיניו: "הייתי מכניס אתכם לבית, אבל גם אני נמצא במצב כלכלי דחוק מאוד, אין לי מקום בבית, אבל יש לי חדר קטן בעליית הגג, שדרכו עוברת הארובה, אולי תוכלו לגור שם בחדר הזה, עד שתמצאו פתרון טוב יותר". האיש הסביר להם שלא מדובר ב'מציאה' גדולה, כי הארובה קצת סדוקה, והעשן יוצא ממנה וממלא את החדר הקטן מעת לעת, אבל זה מה שהוא יכול להציע להם.

ר' דוד ורעייתו השיבו מיידית שהם מקבלים את ההצעה. אולי יש שם עשן אבל לפחות יש ארבע קירות וגג. וכך הם מצאו את עצמו משתכנים בתוך חדר שחור משחור, פיח ממלא אותו מכל הכיוונים, ולפעמים גם עשן מחניק. הם פתחו את החלון ודאגו לאוור את המקום כמה שהצליחו, במיוחד כשיצא עשן מהארובה, כדי שלא יחנקו אותם למוות רח"ל".

שחורה אני ונאווה

עוברים כמה ימים, אולי גם כמה שבועות, ובני המשפחה הפכו שחורים מהפיח. הם היו נראים כמו כושים, כל גופם היה שחור משחור.

באחד הימים, יצאו הילדים לשחק בחוץ, והנה עובר שם יהודי שכבר מזמן שכח איך צריך יהודי להתנהג. הוא רואה ילדים משחקים, וצליל השפה שלהם נשמע לו מוכר מאוד. הוא התקרב אליהם ונוכח לדעת שאוזניו לא הטעו אותו. הכושים הקטנים האלו שמשחקים על הדשא, מדברים אידיש!

היהודי נפעם. כושים דוברי אידיש? על כזה דבר הוא עוד לא שמע מעודו. ניגש אל הילדים השחורים ושאל אותם: "קינדערלאך, פון אוו זיינט איהר, וווי אזוי קענט איהר רעדן אידיש???"

הילדים הסבירו לו בפשטות שהם לא כושים, אלא לבני עור. שאל אותם היהודי אם כן איך קרה שהם שחורים כל כך, והם השיבו לו "אם תבוא לגור איתנו בבית שלנו כמה ימים, גם אתה תהיה כושי שידוע אידיש..."

"אני חייב לראות איפה אתם גרים", הוא אמר והם לקחו אותו לעליית הגג והראו לו. שם, בעליית הגג הוא פגש את ר' דוד שישב

יושב בחור כזה, וכשמגיע רגע של ניסיון, מה הוא חושב לעצמו? עבור מי אני נלחם, למה שאתאמץ להתגבר על היצר, מישהו יעריך אותי? אם אני עכשיו אלמד שעתיים ברציפות, מישהו ישם לב בכלל? מישהו יאמר לי על זה מילה טובה? אני אלמד מסכתא שלמה ישר והפוך, אבא שלי יאמר לי מילה טובה? הוא יקנה לי מתנה קטנה? או שהוא רק יגיד 'כל הכבוד' בחצי פה וימשיך בעיסוקיו בלי להעריך את המאמץ שנמשך חודשים ארוכים?

בחור יקר! אברך חביב! יש מי שמעריך. יש מי שישם לב וייתן לך הרבה יותר ממחמאה או מתנה קטנה. יש את הקב"ה שעוקב אחריו ורוצה לראות איך אתה מתנהג, והוא ייתן לך הרבה הרבה יותר ממה שאתה יכול לדמיין. לא רק שם בעולם הבא... גם כאן, בעולם הזה! סוף הכבוד לבוא, והרבה דרכים למקום כדי להניח על ראשך את כתר המלוכה.

ניסיון העוני

אני רוצה לספר הפעם סיפור נורא, שקראתי המראה לנו מה הכח של התגברות על הניסיון למען שמו באהבה, רק למען הבורא, בלי שום סיבה אחרת.

הסיפור היה לפני כ-100 שנה מן הסתם, כשיהודי בשם ר' דוד ברונר היגר מאירופה לארה"ב, יחד עם אשתו וילדיו.

כשהגיע לארה"ב חשכו עיניו. התברר לו ששם חייבים לעבוד בשבת רח"ל. מי שלא עובד בשבת, בעל העסק מפטר אותו בלי לחשוב פעמיים. אין דבר כזה לקבל יום חופשה מדי שבוע.

אבל ר' דוד לא חשב לרגע לעבוד בשבת. הוא חיפש עבודה והחל לעבוד כשוליה של נגר. הוא בא לעבודה ביום שני, שלישי, רביעי, חמישי, שישי, ובשישי אחר הצהרים הוא אמר למעסיק: "סיימנו לחיים, עוד מעט נכנסת השבת, אני הולך הביתה להתארגן, נתראה ביום ראשון בבוקר".

המעסיק הסתכל עליו בעיניים צוחקות: "לא נתראה ביום ראשון ידידי, אם אתה הולך עכשיו, אתה מפוטר!".

הוא פוטר, קיבל כמה גרושים עבור העבודה שעבד בימים שעברו עד שבת, וביום ראשון בבוקר החל לחפש עבודה חדשה. תוך יומיים שלושה מצא עבודה, וביום ששי הוא פוטר בשנית, וכך הוא החליף בכל שבוע עבודה ממנה פוטר בסופו של אותו שבוע, פעם הוא עבד כעוזר לאינסטלטור ופעם במפעל לעיבוד עורות, פעם הוא עבד כמנקה רחובות ופעם כעובד במכבסה.

את הפרוטות שהיה מקבל חלף עבודתו הקשה היה משתמש כדי לקנות מעט אוכל לילדים ולשלם שכר דירה, וכך הם שרדו מיום ליום ומשבוע לשבוע בתנאים קשים ביותר.

אחרי מספר חודשים, הוא כבר החליף עשרות עבודות ו'נשרף' אצל כל בעלי העסקים באזור. יום ראשון עובר והוא לא מוצא עבודה, יום שני עובר גם הוא, וכך הוא מוצא את עצמו מגיע ליום שישי ולשבת, בלי שעבד השבוע אפילו יום אחד. עובר שבוע נוסף ואין עבודה, ובתוך זמן קצר הבעלים של הדירה הבין שהוא לא עומד לקבל מהם כסף בקרוב, הוא בא עם שניים או שלושה גברתנים, שפשוט זרקו

ועיין בספר. "למה אתה לא הולך לעבוד?" שאל את ר' דוד ברונר, "איזה מן אבא אתה שאתה מגדל את הילדים בכזה מקום מזעזע ולא מוכן לצאת לעבוד?"

אמר לו ר' דוד שהוא דווקא היה שמח לעבוד, אבל לא בשבת, ולכן מפטרים אותו מכל מקומות העבודה.

היהודי התרגש למשמע הדברים, הוציא מהכיס את פנקס ההמחאות וכתב לר' דוד צ'ק על סכום של חמש מאות דולרים. "זה יספיק לך לפתוח עסק משלך שבו תוכל לשמור שבת, וגם לשכור דירה לתקופה הקרובה עד שתתחיל לראות רווחים ולממן בעצמך את השכירות שלך".

רבי דוד לקח את הצ'ק בשמחה רבה, הודה ליהודי הנדיב מקרב לב, ונשא עיניו לשמים בתודה.

אבל כששבה רעייתו של ר' דוד הביתה ושמעה את הסיפור, היא לא התלהבה בכלל: "היהודי הזה שנתן לך את הצ'ק, הוא שומר שבת?", היא שאלה. ר' דוד הודה שהאיש לא נראה כמו אחד ששומר שבת, אבל אין לדעת, אולי הוא כן שומר. עובדה שהוא נותן צדקה בכזה סכום עצום...

"נלך לשאול אותו אם הוא שומר שבת או לא", השיבה הרעייה בפסקנות. "אם הוא לא שומר שבת, אנחנו לא צריכים את הכסף שלו. לא נאכיל את הילדים שלנו כסף שקיבלנו מיהודי שמחלל שבת רחמנא ליצלן. זה יזיק לחינוך שלהם ולטהרת הנפש שלהם".

הם הסתכלו בצ'ק, ראו את הכתובת של היהודי הנדיב, ופנו לביתו כדי לשאול אותו: "האם כבודו שומר שבת?"

היהודי הנדיב קצת נעלב מהשאלה, אבל ענה את האמת. "לא. אני לא שומר שבת..."

הצ'ק הונח אחר כבוד על השולחן, הם הודו לו מקרב לב על הנדיבות שלו ועל הרצון לעזור, אבל הסבירו שהם לא יכולים לקחת את הכסף, איזה מן חינוך זה, להראות לילדים שאנחנו שומרים שבת, אבל אין לנו בעיה עם כסף שמישהו אחר נותן לנו, גם אם הוא הרוויח אותו על ידי חילול שבת...

עשירות מופלגת...

יצאו השניים מביתו של העשיר ההמום, והוא גם קצת נעלב וגם קצת כעס. הוא סיפר לאשתו בכעס לא מוסתר על האיש והאשה שהיו פה, הם מגדלים ילדים בחדר מלא פיח ועשן, ולא מוכנים לקבל עזרה רק כי אני לא שומר שבת... אנשים הזויים וחסרי אחריות.

אחרי כמה דקות הוא שכח מהסיפור, והמשיך את סדר יומו כרגיל. למחרת בבוקר, בשעת בוקר מוקדמת, הוא מתעורר ורואה את אשתו מסתובבת בבית. "מה קרה?", הוא שואל, "למה את לא ישנה?". האשה השיבה שההקרבה של אותם יהודים למען השבת לא נותנת לה מנוחה. היא לא מסוגלת לישון. "תראה באילו תנאים הם חיים ובכל זאת הם לא מוותרים על השבת. ואנחנו? פעם אמרנו שזה פיקוח נפש, שברגע שיהיה לנו קצת כסף נחזור לשמור שבת. עכשיו לא חסר לנו כסף ואתה עדיין עובד בשבת, למה שלא נשמור גם אנחנו את השבת?"

העשיר צחק צחוק גדול... "החלטת לחזור אחורה, אה? יפה יפה, פתאום את מתגעגעת לעיירה... אנחנו פה באמריקה, גברתי, כאן לא שומרים שבת. מה את מדברת שטויות".

הוא המשיך לצחוק, התארגן ויצא לעבודתו. יש לו עסק גדול לנהל. אבל היא המשיכה 'להתבשל' עם העניין, ולבסוף הודיעה לו... "תבחר... אני שומרת שבת. אם אתה רוצה לשמור שבת, אני נשארת כאן, אם אתה רוצה להמשיך לחלל שבת, תסתדר לבד עם הכסף שלך. אני אלך לגור איתם בחדר השחור והמפוחם, ואשמור שבת!".

הוא שוב צחק והיה בטוח שזאת סתם התפרצות של נוסטלגיה שתעבור תוך כמה שעות, אבל ביום שישי כשהיא עמדה בדלת והתכוונה לצאת מהבית הוא הבין שהיא רצינית...

בשלב זה התחלף הצחוק בתחנונים. "בבקשה תישארי", הוא אמר לאשתו, "את יכולה לשמור שבת, אני לא אפריע לך. אפילו תדליקי נרות, לא אכפת לי..."

אבל היא בשלה: "אני לא מוכנה לחיות עם בעל מחלל שבת, ולא רוצה לגור בבית שנקנה מכספים של חילול שבת, אלא אם כן תחזור בך ותקבל על עצמך לשמור שבת".

אחרי דין ודברים, הוא הבין שאין ברירה ואם הוא רוצה להישאר נשוי, הוא חייב לשמור שבת.

היא רצה לקנות כמה דברים והחלה להכין את מאכלי השבת האהובים שזכרה משנות ילדותה באירופה, ובשבת הוא לא הלך לעבודה, הם ישבו סביב השולחן עם הילדים, כשבלבם החלטה גמורה שמעתה והלאה הם יקפידו על שמירת השבת.

במוצאי השבת אמרה האשה לבעלה, "נו, עכשיו אתה כבר שומר שבת, הם בטח יסכימו לקחת את הצ'ק, אבל אנחנו צריכים להכין להם צ'ק כפול, לא 500 דולרים מגיע לגיבורים הללו. 1,000 דולרים אנחנו ניתן להם. מגיע להם! הם הוכיחו שהם אנשים אמיצים וחזקים יותר מהרבה מאוד אנשים אחרים שהגיעו לכאן ושכחו את כל מה שלימדו אותם בבית אבא..."

ואכן, העניקו אלף דולרים לר' דוד ולרעייתו שהפעם שמחו לקבל את הסיוע, הקימו עסק שהצליח ושגשג, והם הפכו למשפחה עשירה במיוחד, כשגם בניהם ונכדיהם אחרים היו כולם אנשים אמידים מאוד, ויראי שמים לא פחות.

"וכמו שאמרנו. כל ההצלחה הזאת באה, לא 'למרות' שלפני כן הם היו עניים מרודים, אלא 'בגלל' שהם היו עניים, בגלל שהם הגיעו לפת לחם, ובכל זאת עמדו בתוקף בניסיון הקשה ולא התפתו לחלל שבת רח"ל, דווקא בגלל זה השכר לו זכו כאן בעולם הזה הגיע לכאלו ממידים נרחבים, והקרן נשמרה הם לעולם הבא.

"ומכאן חיזוק גדול לכל מי שקשה לו, כל מי שמתמודד עם ניסיונות, עם קשיים, כל מי שמרגיש לבד. האם אתה יותר בודד מיהודי שומר שבת לבד באמריקה הגדולה? האם אתה בודד יותר מיוסף הצדיק בבית הסוהר? אסור להיבהל מהקושי, אדרבה, להשתמש בו כמו קרש קפיצה, כי העמידה בניסיון בזמן של קושי ובדידות, תביא אותך לגבהים עצומים בסייעתא דשמיא".

והנה הגיע תורו.. הוא מתחיל להניח את המצרכים על דלפק הקופה, והקופאית מתחילה להעביר את המוצרים, ואז הוא אומר 'אוי שכחתי משהוא' והוא רץ וחוזר כשבידו עוד מצרך, הקופאית ממשיכה להעביר את המוצרים, והנה שוב 'אוי שכחתי משהוא' והוא רץ וחוזר כשבידו עוד מצרך, וכך חוזר על עצמו פעם נוספת... כשהוא חוזר הוא התחיל לגדפו בקולי קולות כשהוא פוגע בו במילים קשות...

כשהחושך מוחלט יש אור מוכן - קוה אל ה' והוא יגיע

הרב בנימין בירנצוויץ

"וַיְהִי מִקֶּץ שְׁנַתִּים יָמִים וּפְרָעָה חָלָם..." (בראשית מ"א, א')

יציאת יוסף מחשכת בית האסורים, ויציאת עם ישראל מחשכת גלות יון - קו משהו ביניהם ללמדנו יסוד גדול מאד לחיים! "ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם" - במבט ראשון נראה שחלום פרעה קרה במקרה כקרות חלומות רבים, והתמזל מזלו של יוסף שפרעה חלם חלום ובעקבות זה התגלל שחרורו מבית האסורים. אבל האמת אינה כן! במדרש רבה כתוב (בראשית פ"ט א): "ויהי מקץ שנתים ימים" - קץ שם ליוסף כמה יהיה בבית האסורים, וכיון שהגיע הקץ - "ופרעה חולם"! לאדם נראה לפעמים שאין קץ לסבלותיו ולצעריו הכל נראה חושך מוחלט מבלי קצה אור, אבל צריך לדעת שהאור קיים וכשיגיע זמן הישועה 'והנה אור' זה יגיע פתאום, אסור להתייאש בראות את מקרי הטבע האופפים אותנו ומחשיכים בחיינו ונראים לפעמים כבלתי נתנים לשינוי, כי הכל מנוהל בידי בורא עולם והאור מוכן להאיר לכשיגיע, ואנו אין לנו אלא להתפלל ולקוות לה'.

סיכוי... אז מגיע הישועה:

באחד מרשתות המזון, נראה אברך כשהוא ממלא את עגלתו מכל הבא ליד, ולאחר שנראה שסיים, הוא התקדם לעבר הקופות, ונעמד בתור של אחת הקופות, כשמאחוריו כבר ממתנים עוד מספר קונים, אבל האברך הזה לא ידע מנוח, וככל שהתקדם תורו, הוא רץ חזרה להביא עוד מצרך שנראה שהוא שכח, וככה הדבר התרחש כמה פעמים עד שהגיע תורו, דבר זה גרם לאנשים שעמדו מאחוריו להרים גבה ואף לכעוס, על כך שהוא עומד בתור וממשיך בהעמסת עגלתו במצרכים.

והנה הגיע תורו.. הוא מתחיל להניח את המצרכים על דלפק הקופה, והקופאית מתחילה להעביר את המוצרים, ואז הוא אומר 'אוי שכחתי משהוא' והוא רץ וחוזר כשבידו עוד מצרך, הקופאית ממשיכה להעביר את המוצרים, והנה שוב 'אוי שכחתי משהוא' והוא רץ וחוזר כשבידו עוד מצרך, וכך חוזר על עצמו פעם נוספת, והקופאית סיימה כבר להעביר את הדברים ורק מחכה שהוא יחזור עם המצרך ששכח.... אלא שאז האנשים מאחוריו כבר התחילו להתעצבן, ואחד מהם לא שלט על כעסו, וכשהוא חוזר הוא התחיל

ולפי זה מסביר הבית הלוי את לשון הפסוק "ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם", ויש להבין מדוע מוזכר ענין קץ השנתיים ימים לשבת יוסף בבית האסורים, כסיבה לכאורה לחלום פרעה? האם יש שייכות למספר הזה של שנתים ימים לסיבת חלום פרעה? אלא כוונת הפסוק "ויהי מקץ שנתים ימים" - שהגיעה העת שנגזר על יוסף לצאת מבית האסורים, אז "ויחלום פרעה" - רק אז הגיעה המקרה שהועיד הקב"ה שהוא יהיה המביא לתוצאה של שחרורו יוסף מבית האסורים!

רבים הם הסיפורים על ענין זה של התחזקות במידת הבטחון, שסופרו במהלך הדורות על גדולי הדורות, אבל הנה זימן הקב"ה לידינו סיפור אמיתי מוחשי ומדהים שקרה בשנים האחרונות, שיש בו גם חיזוק לימי החנוכה שגם בחושך הכמעט מוחלט שנראה שאין

כלום בית! אפילו לא מצרכים בסיסיים, פשוט ארונות ריקים ממוצרי מזון, ועד לנקיון ושמפו... כל מה שצריך פשוט נגמר.. ריק...! אשתי אמרה לי- 'מה נעשה, ה' בטוח ישלח ישועה... לך לסופר תמלא עגלה, אני בינתיים מתפללת... נחכה לישועה!' בליט ברירה עשיתי כדבריה, הלכתי לסופר כשאין בכיסי מאומה לשלם עבור הקניה, עברתי בין המדפים ומילאתי כל מה שנצרך, לא היו בעגלה ממתקים או סתם קשקושים או מותרות, דברים בסיסיים בלבד... והנה העגלה מתמלאת ואני לא רואה שום כיוון של ישועה... אני מתקשר לאשתי, ומספר לה שסיימתי... היא אומרת תיגש לקופה ה' יעזור אני מתפלל ולה' הישועה! אז הלכתי לקופה, והגיע תורי ואין... אין לי מושג איך אני הולך לשלם בסוף על כל הקנייה שעשית... אז כל רגע הלכתי והבאתי עוד משהו כדי להרוויח קצת זמן, ופשוט חיכיתי שה' ישיע... עד שאתה נשלחת!!! אותו אדם שמע וכ"כ התרגש... הוא הוציא 12 צ'קים, על כל צ'ק רשם 2500 ₪ ואמר לו- "קח, שיהיה לך לכל השנה!" היה נראה לאברך הזה שאין אור! אין סיכוי! ואז התגלה שהיה מוכן אור! הישועה כבר היתה במקום!

לגדפו בקולי קולות כשהוא פוגע בו במילים קשות... האברך הנ"ל התנצל, ונראה ממתין... ואז שוב רץ להביא מוצר נוסף שהוא 'שכח'... האנשים כבר הבינו שיש כאן בעיה והתחילו קצת לרחם על האברך הנ"ל, כשהם מסיבים את תשומת לבו של האדם שכעס עליו ופגע בו, שהוא עשה מעשה חמור בכך שהוא ביישו ברבים לעין כל, אף שמעשיו של האברך מקוממים, אבל לבייש ברבים...? האדם שנרגע קצת קלט לפתע את חומרת מעשהו, וכשהאברך חזר עם מצרך נוסף בידו כשהוא סמוק מבושה, פנה אליו האדם שביישו ואמר לו: תראה אופן התנהגותך מעצבן כאן את כולם ואתה מבין טוב למה, אבל אני ביישתי אותך ברבים, ואני מבקש סליחה וכפיצוי... אני רוצה לשלם לך את כל סך הקניה, שעלתה... 2500 ₪!!

אורו פניו של האברך והוא הודה לו מאד מאד, ואחר שסיימו לארוז את הקניה, פונה אותו אדם ששילם לאברך, ושואלו, תגיד לי זה נראה מוזר כל הסיפור שלך, כל שניה לשכוח משהוא? אתה נראה לי אברך רציני מכדי לבייש את עצמך סתם ככה. ואז פתח האברך את סגור ליבו וסיפר לו: תראה.. אני אב למשפחה ברוכת ילדים, הכסף דל והמצב קשה... הגענו למצב היום שלא היה

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

ואיהו מפרק: במשנה האחרונה בהכונס, רבי יהודה אומר אם היה נר חנוכה פטור. נמצא דמפני מצות נר חנוכה דרבנן נפטר מחיוב מזיק, שהוא דאורייתא. והביא רבינו עוד דוגמא לכך: הדין שאם היה רץ בערב שבת פטור, אף שאין מצוה דאורייתא לרוץ בערב שבת, בכל זאת נפטר עי"ז מחיובי מזיק דאורייתא.

ועי' באילת השחר (שבת כא, ב) דכ' בנר חנוכה פטור, אין הפטור משום דיש לו רשות, דהא קי"ל (ב"ק ז, א) שפותקין הביבין בימות הגשמים ברשות ומ"מ אם נתקל בהן אחר חיוב, אלא כאן שאני שהוא מצוה. ונראה דגם אם אינו חייב להדליק ברה"ר כגון בשעת הסכנה, מ"מ כשהדליק ברה"ר פטור כיון שיש לו מצוה. ומ"מ אפשר שהעושה סוכה ברה"ר והוזקו בזה חיוב, דאין לו מצוה כלל לעשות ברה"ר משא"כ בנר חנוכה.

(לקט מתוך 'כאיל תערוג' מועדים ב)

בממוניה? ואמר רבינו דכבר כתב המשנ"ב (סי"ד סקט"ז) דלא אמרינן ניהא ליה לאינש דליעבד מצוה בממוניה אלא לצורך תשמיש בעלמא כמו תפילין, אבל בספרים שמתקלקלים בשימוש לא אמרינן הכי, וכ"ש הכא שמכלה את השמן דלא אמרינן ניהא ליה לאינש גם אם ישלם אח"כ את השמן שישתמש.]

ולענין ברכת 'שהחיינו' אמר רבינו דיצא כדן רואה, ואף דהדלקתו הוי הדלקה של גזילה ולא הוי נר חנוכה כלל, אבל כיון שהדליק עם בני הישיבה בחדר אוכל, וראה את החנוכיות שלהם יצא יד"ח ולא אמרינן שהיתה כונתו דוקא על חנוכיה דיליה.

מצוה דרבנן מצלת מדאורייתא

כשבאו ילדי תשב"ר להיבחן אצל רבינו, על פרק הכונס. שאל אותם רבינו היכן מצינו שמצוה דרבנן מצלת מחיוב דאורייתא. איהו מותיב

ובהתמדה. כל אלו שצחקו עלי - היום אתה לא מכיר אותם... יאיר! אני רוצה שיהיו לך חיים מאושרים! לכן דע לך! אם אתה רוצה להצליח בחיים - אל תושפע מהסביבה! אל תתחשב בלועגים עליך! תשתדל ללמוד בעמל וביגיעה, תלמד ותלמד, ותראה שבעזרת ה' תגיע רחוק".

אספר סיפור על בחור נוסף שבא למרן ראש הישיבה זצוק"ל וסיפר לו שיש לו בעיות בישיבה בה הוא לומד, והוא מבקש לעבור לישיבה אחרת. נענה ראש הישיבה והשיב לו: "יש לך בעיות? יש לך קשיים? דע לך שזה לכתחילה! כשלא הולך הכל חלק - זוכים לקנות תורה, כי תורה נקנית ביגיעה, ביסורים! רק בצורה כזאת אדם עולה וגדל בתורה". הוא הורה לו, הלכה למעשה, לא לעבור ישיבה.

הדור שלנו - כך כבר אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל - הוא דור מפונק. משום כך מעטים הם הזוכים לתורה. אנו גדלים בדור שהכל צריך ללכת כמו שרוצים, וכל בעיה - ולו הקטנה ביותר - מוציאה אותנו מן הלימוד. בצורה כזאת - אי אפשר לגדול!

ישיבת "ארחות תורה" בתחילת דרכה היתה מעל מאפייה. היה קשה מאוד ללמוד שם. היו הרבה עשן וריח שהקשו על הלימוד. באנו למורינו, ראש הישיבה זצ"ל, ושטחנו באזניו את הקשיים. נענה ראש הישיבה ואמר, בהגבהת קול: "וכי סבורים אתם שהבריאה השתנתה? מאז ומעולם כך היתה דרכה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה. אם הכל היה טוב - אי אפשר להצליח. כדי להצליח - חייבים שיהיו קשיים! תשמחו שאלו הם הקשיים שלכם... תורה בלי עמל ויגיעה, בלי השקעה ומסירות - לא הולכת!".

את הלקח הזה נקח לידינו, בפרט בימי החנוכה, בהם הצליחו שלשה עשר אנשים, על ידי מסירות נפש, לנצח כמה רבבות יונים. נזכור עד כמה חשובה ההשקעה והמסירו, כי "אדם לעמל יולד" ו"טוב לגבר כי ישא על בנעוריו" (איכה ג, כז). אין דרך לעקוף זאת. אם משקיעים - זוכים - יגעת ומצאת - תאמין.

(מתוך 'דורש טוב' חנוכה)

הוא היה פעם אחת אצל רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל, מגדולי הפוסקים, יחיד ומיוחד, משכמו ומעלה. הרב ואזנר אמר לו בזה הלשון:

"אני אספר לך סיפור, ואני נותן לך רשות גמורה לפרסם אותו בשמי: כשהייתי ילד קטן והתקשיתי בלימוד, החיים שלי לא היו קלים כלל ועיקר. השקעתי הרבה. הרבה יותר מילדים אחרים בני גילי. גם לאחר נישואי, כשהייתי כבר אברך, היו לי קשיים. בבית היו רעבים ללחם. הקב"ה סייע בעדי להמשיך ללמוד, להשקיע, להתאמץ, לעמול ולהתייגע, למרות כל הקשיים. וכשאני מסתכל היום לאחור: בישיבת חכמי לובלין, שם למדתי, היו עלויים אדירים. כשרונותיהם חבקו זרועות עולם. דא עקא, הם לא השקיע בעמל התורה. וכשאני מחפש אותם היום, הם אינם נמנים בין גדולי הדור! מי שכן זכה להיות בראש הרשימה הם אותם תלמידים שלמדו תורה יומם ולילה בהתמדה מרובה!

"דע לך, ותפרסם את הדבר בשמי", סיים הרב ואזנר את דבריו, "בלי עמל ויגיעה - לא יעזרו הכשרונות! וכשיש עמל ויגיעה - לא צריך כשרונות! בודדים הם אלו שהתברכו בשתי המעלות - כשרונות והתמדה, וברוב המקרים לבעלי הכשרונות יש בעיה עם התמדה. לכן, רבים מהם אינם זוכים להגיע למקומות כאלו שהגיעו אליהם בעלי ההתמדה".

רבותי! הרב ואזנר הוא לא אדם שיפזר מילים בכדי. המילים הללו יצאו מפיו, והוא העיד אותן על עצמו! דבר המלמד אותנו עד כמה חשובה המסירות וההשקעה, ועד היכן אפשר להגיע איתה! מרן הרב שך זצ"ל סיפר סיפורים דומים על עצמו. הרב יאיר ישראלי זצ"ל סיפר את שאמר לו הרב שך:

"מקטנותי הייתי ילד יתום מאב. כשלמדתי בחיידר אמרו עלי שיש לי 'ראש של עץ'. הייתי שואל שאלות, שכולם היו צוחקים מהן... קיימתי בעצמי - 'ולא הבישן למד'. לא הסתכלתי על הסביבה מה אומרים עלי, לא התפעלתי מהצחוק, המשכתי ללמוד בחשק

בלי לפגוע

הרב ליוש תולה את ההצלחה הגדולה של ש"ס 'מאורי אור', דווקא בכך שהיא הושגה בדרכים עדינות ובלי לפגוע באף אחד על הדרך.

"להוציא ירושלמי זה פרויקט לא קטן. כמוכן שהיה לי חשש שאולי עוד מישהו עובד במקביל על הוצאה שכזאת, ולכן יצרתי קשר עם כל המכונים וההוצאות לאור שהיו קיימות אז, ושעסקו בהוצאה לאור של ספרי קודש, וביררתי אם יש מישהו שעוסק בהוצאת התלמוד הירושלמי.

"לא זו בלבד, אלא גם הצעתי להם, אם מישהו אחר לוקח את הפרויקט הזה על עצמו, אני לא נכנס לזה. זה באמת פרויקט ענק ועצום, זכות גדולה, אבל אם יש מי שיעשה את זה, אני מוותר מראש. אני לא רוצה לריב עם אף אחד ולא להתחרות עם אף אחד.

"כל המו"לים האחרים אמרו לי שאין להם שום כוונה להתעסק עם זה, ורובם גם המליצו לי להתרחק. 'אין לזה ביקוש', הם אמרו לי, 'אתה עובד ומתייגע, ובסוף אף אחד לא יקנה את זה... אולי אם תשיג מראש מימון של תורמים נדיבים, זה יהיה שווה את זה.' "אבל אני לא מנהל מכון ולא מחפש תרומות. אני למדתי עם השנים, שכשיש ספר טוב שכתוב בצורה ברורה ונגישה, הציבור קונה אותו ולומד בו.

"נכנסתי לפרויקט ובאמת שקעתי בו למשך שנים. ב"ה ראיתי ברכה בעמלי, ועד היום הש"ס הירושלמי שלנו נמכר בעותקים רבים, כי הוא באמת הש"ס היחיד שמצד אחד צמוד לצורת הדף המקורית, ומצד שני הוא מופיע בדפוס ברור, אותיות ברורות ונקיות, עם ניקוי וניפוי של רוב הטעויות... המהדורה הזאת, אין לי אלא להודות לקב"ה על הזכות העצומה שנפלה בחלקי, ולהכיר תודה על המסירות נפש של אבא שלי, שלא תישכח תורה מישראל, רק בזכותו זכיתי לחלק משלי בהדרת הירושלמי, והפיכתו לספר שכל אחד יכול ללמוד ולהבין".

המתקנת בסוגריים מרובעות, והשארית הכיתוב הישן, המוטעה לכאורה, בסוגריים עגולות. "שאלתי את הגאון רבי יעקב בלויא זצ"ל, כיצד עלי לנהוג במקרה שאנו מגלים טעות שהיא טעות בעין' ולכל הדעות, כאשר מובן גם כיצד נוצרה הטעות. הרב השיב כי בכל מצב, למעט במקרים קיצוניים ממש, יש לציין את הגירסה המתוקנת לצד הגירסה המוטעית לכאורה. 'אין לבצע תיקונים על דעתנו, שכן תמיד נוכל לבסוף לגלות כי הטעות אינה טעות, אלא הדברים לא הובנו בהבנתנו הצרה', הנחה הרב".

כל תיקון, מיותר לומר, התקבל רק לאחר שבע בדיקות ושבעה בירורים חוזרים ונשנים שנעשו בעבודת צוות. פעמים, הם גילו, משנה התיקון את הבנת הסוגיה. קטעים עמומים שנראו חסרי פשר ורבים נלאו מלהבינם, הוארו לפתע עם גילוי מקור הטעות, שחסמה עד עתה את שדה הראיה.

לכל אורך הדרך הקפידו הרב ליוש ואנשי הצוות, שלא לסטות כמלוא נימה מצורת הדף המקורית של ש"ס וילנא פיעטרקוב, ושלא לשנות את המפרשים המופיעים על הדף. זאת, על פי הנחיית גדולי התורה עמם נועצו.

אפילו כאשר התעוררה שאלה כיצד לסדר את המסכתות בסדר מועד, שבכל מהדורה נדפסו בסדר אחר, הם שטחו את השאלה בפני מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל (שכידוע חיבר חיבור משלו על התלמוד הירושלמי), שהורה כי הסדר אינו משנה, והם החליטו אפוא להדפיס את המסכתות לפי הסדר על פיו נהוג לימוד הדף היומי בתלמוד הירושלמי.

ההיצמדות לש"ס המקורי, ש"ס וילנא-פיעטרקוב, אכן הוכתרה בהצלחה. צורת הדף נותרה ללא שינוי, והשינוי היחיד הוא בכרך הנוסף שהצטרף לסדרה. עד כה הודפס הש"ס בשבעה כרכים, אך במהדורה זו עומד מספר הכרכים על שמונה, לאחר שהכרך השביעי - מסדר נזיקין, פוצל לשני כרכים כדי להקל על הלומדים, ובמהדורה המוקטנת 'מהדורת פנינים', חולק סדר זרעים לשלשה כרכים גם כדי להקל על הלומד, והסט מונה תשעה כרכים.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מהי ההגדרה של "כמלוא עיניו לפניו" בנוגע לחובת ההרחקה מדְבַר מיאוס?
- ◆ האם מותר להתפלל במרתף שקיים בו ריח חזק של עובש?
- ◆ האם נדרשת הרחקה ממכולות האשפה שבזמננו בשעת העיסוק בדברי הקדושה?

"וְהָיָה מִתְּנִיף קְדוֹשׁ"

להתיר זאת. וכמו כן, כשדבר המיאוס נמצא במקום אחר, וריחו הרע נודף ומגיע אל המקום בו נמצא האדם - נחלקו הפוסקים, אם יֵי ביציאה מהאיזור שאליו מגיע הריח, או שצריך להתרחק ארבע אמות מהנקודה בה כְּלָה הריח.

• אסור לעסוק בדברי קדושה בסביבת כל דְבַר מיאוס שריחו מצחין וכבד ואינו נמוג לאלתר, כגון: נבלת בעל חי, לול תרנגולים, מצבור אשפה או בית מטבחים שיש בהם ריח חזק של עיפוש, או מרתף מְעוֹבֵשׁ במיוחד.

• צואת בעלי חיים, (למעט צואת חתול ונמיייה, וכן צואת חמור, וצואת תרנגולים - בתנאים מסוימים), שלא נודף ממנה ריח רע, אינה אוסרת את העיסוק בדברי קדושה בסביבתה.

• אדם שמסיבה כלשהי אינו מסוגל להריח, כגון אדם חסר חוש ריח, הנקרא 'תִּתְרָן' - בדרך כלל, דינו בנוגע לדיני ההרחקה מריח רע בשעת עיסוק בדברי קדושה, הוא כדינו של אדם המסוגל להריח.

• אדם שברור לו כי אינו מסוגל להימנע מיציאת ריח רע מגופו אפילו למשך דקות ספורות של קריאת שמע - יקרא קריאת שמע ללא תפילין; ובשעה שקיים ריח רע יפסיק את קריאתו וימתין להתפוגגות הריח, או שיתרחק עד למקום שלא הגיע אליו הריח. אולם, אם הוא רק מסופק אם יוכל להימנע מיציאת ריח רע מגופו בשעת קריאת שמע ותפילת שמונה עשרה - יקרא קריאת שמע ויתפלל כרגיל, עם תפילין.

• אסור מדאורייתא לעסוק בדברי קדושה בסמוך לאשפה שריחה רע. ונחלקו פוסקי זמננו בנוגע למכולות האשפה המצויות ברחוב בזמננו, אם נדרתש הרחקה מהן בשעת העיסוק בדברי קדושה.

• נאמר בתורה: "וְכִסִּיתָ אֶת צְאֲתֶךָ... כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִתְנַפֵּךְ... וְהָיָה מִתְּנִיף קְדוֹשׁ", ודרשו חכמינו ז"ל, שבשעה שה' אלקינו מתהלך עמנו - דהיינו, בשעה שאנו עוסקים בדברי קדושה - עלינו להקפיד שלא תהיה בסמוך לנו צוֹאֵה, וכל דְבַר מיאוס שריחו מצחין וכבד ואינו נמוג לאלתר.

• האיסור האמור הוא כאשר דבר המיאוס נמצא בטווח של ארבע אמות מכל עבריו של האדם, וכן כשהוא נמצא לְמוֹלוֹ, בטווח ראייתו החזית, אך נחלקו רבותינו ז"ל אם האיסור הנוסף על ארבע אמות בטווח הראייה, הוא מדאורייתא או מדרבנן.

• אסור לאדם לעסוק בדברי קדושה בשעה שיש דְבַר מיאוס לפניו, בטווח ראייתו; ועצמת עיניים, או הסבת הפנים הצדה אינה מתירה איסור זה. ונחלקו הפוסקים בנוגע להגדרת 'לפניו' לענין זה: יש אומרים, שכל הצדדים שלפניו, נחשבים כ'לפניו'; ויש אומרים, שרק השטח שהוא מסוגל לראות ללא הטיית הראש, נחשב כ'לפניו'.

• אם נמצא בבית הכנסת דְבַר מיאוס שאסור מדרבנן לעסוק בדברי קדושה בסמוך לו, בשעת חזרת הש"ץ - אם ההודעה לש"ץ, והפסקת התפילה בעקבותיה, כרוכות בהכרח בבזיונו של אחד הנוכחים, אין להודיע לש"ץ על כך, גם אם דבר המיאוס נמצא בסמוך לו.

• כפי שלמדנו, אסור לאדם לעסוק בדברי קדושה כאשר בטווח של ארבע אמות ממנו נמצא דְבַר מיאוס. אולם, אם האדם נמצא במקום אחד, ודבר המיאוס במקום אחר - אין צורך בהרחקה של ארבע אמות. ועם זאת, בנוגע לאמירת דברי קדושה כאשר דבר המיאוס נמצא לְמוֹל האומר בטווח ראייתו - ספק אם הימצאותו של דבר המיאוס במקום אחר מועילה

לקראת שבת לכו ונלכה

ממתי מקבלים חופש מהגיהנום?

מי שמתחיל בהכנות מוקדמות לשבת, אז ממתי מקבל חופש מהגיהנום?
הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על תשובתו של מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א

קודש, כבר מאז אש הגיהנום לא תשלוט עליו? והשיב: "לא מסתבר שיפטר מהגיהנום בצורה כזאת".
"אז ממתי כן?", שאלתי, והשיב לי: "אני חושב שמיום ששי בבוקר זה הזמן".

רבות! אנחנו לא מדברים כאן דברים פשוטים! אלו דברים נשגבים ביותר! אם הרב אומר כך - בשמים מתחשבים בזה. הגיהנום מתחיל לשבות בזמן הזה!

בהזדמנות אחרת שאלתי את מרן רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, את השאלה הזאת, והוא השיב: "מיום חמישי בלילה אחרי השקיעה". זאת אומרת שמי שיכין את הנרות לכבוד שבת קודש, מיום חמישי בלילה, מרגע זה בעזרת ה' אחרי מאה ועשרים יש לו חופש מיום חמישי בלילה!

אגב, סיפר לי ידיד שלי, שפעם הוא שלח מכתב שאלה לרבי חיים שאולי נתחיל מיום ראשון כמו שמאי. ורבי חיים ענה לו: "הלואי".

שאלתי את רבי חיים: ומה יהיה אם אני כן עושה דברים לכבוד שבת באמצע השבוע. למשל: אני רואה שביום חמישי לא אוכל לקנות דברים לכבוד שבת, ואני קונה אותם ביום רביעי?

והשיב לי: "יש לי חידוש גדול. כל מה שאדם מתעסק באמצע השבוע לכבוד שבת, באותו זמן, אם חלילה יהיה בגיהנום, יהיה לו חופש בדקות האלה". דברים נוראים!

פעם אחת ראיתי את בתי מנקה את הבית ביום חמישי בלילה. שאלתי אותה: בשבת אנחנו לא נמצאים פה! לכבוד מה את מנקה? השיבה לי: "לכבוד שבת קודש. גם אם אנחנו לא בבית, לא יודעת למה, אבל אני מרגישה שצריך לנקות את הבית לכבוד שבת".

התשובה היתה נראית לי קצת מוזרה. שאלתי את רבינו הגדול. והוא השיב: "היא צודקת! לכבוד שבת קודש".

(מתוך הספר 'ומתוק האור' - פניני רבי חיים)

אחד מבאי ביתו של מרן סיפר, ששאל פעם את הרבנית ע"ה: "מה עושה רבי חיים לכבוד שבת? הן 'רבי מלך שבוטא רב הונא מדליק שרגא...' ורבי חיים - מה הכנתו לשבת?"
חייכה הרבנית ואמרה: "הוא לומד לכבוד שבת".

"אבל אני עקבתי אחריו" - מספר אותו אדם ממקורביו - "וראיתי: בדרך כלל יושב רבי חיים בחדרו, ליד השולחן עם הספרים, ויש לו כסא מיוחד, עם גלגלים, שעליו היה יושב גם אביו. גם בשבת, כאשר רבי חיים יושב בראש השולחן, מקפיד הוא לשבת על הכסא הזה. ראיתי, שבכל ערב שבת הוא מגלגל את הכסא שלו לראש השולחן, וזוהי ההכנה שלו לשבת".

"יום אחד" - ממשיך האיש ומספר - "עשיתי זאת בעצמי. לקחת את הכסא והעמדתי אותו ליד שולחן השבת. רבי חיים הגיע כדי להעביר את הכסא, וראה שהכסא כבר העבר לכבוד שבת. יצא למרפסת, הביא כסא אחר ושם אותו ליד השולחן. אחר כך יצא שוב והביא כסא נוסף. אחד מבני המשפחה ביקש לקחת ממנו את הכסא ולהביאו בעצמו. אך רבי חיים השיב לו: "גם אני רוצה לעשות משהו לכבוד שבת".

ממתי מקבלים חופש מהגיהנום?

הרב קופרמן מספר: פורסם בשם ה"חפץ חיים", שמאז שאדם מתחיל להתכונן לשבת קודש - אש הגיהנום לא שולטת עליו.

אנחנו יודעים מהמדרשים שהגיהנום שובת בשבת. כמוכן רק למי ששמר שבת. מי שלא שמר שבת - ממשיך להתייסר גם בשבת. מחדש ה"חפץ חיים", שמהרגע הזה שאדם התחיל להתכונן לשבת קודש - אש הגיהנום לא שולטת בו.

שאלתי בזמנו את מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן ממתי זה? מי שיעשה כמו שמאי, ומיום ראשון יקנה חתיכת בשר לכבוד שבת